

DET KONGELIGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT

St.prp. nr. 63

(2007–2008)

Om reindrifftsavtalen 2008/2009 og om endringer i statsbudsjettet for 2008 m.m.

Tilråding fra Landbruks- og matdepartementet av 23. mai 2008, godkjent i statsråd samme dag. (Regjeringen Stoltenberg II)

1 Innledning

Regjeringen legger med dette fram en proposisjon om reindrifftsavtalen 2008/2009 med forslag om endrede bevilgninger over statsbudsjettet for 2008 m.m.

Stortinget godkjente 1. juni 1993 *Hovedavtale for reindriften* (St prp nr 66 (1992-93)), og ga Landbruks- og matdepartementet fullmakt til å forhandle med Norske Reindrifftsamers Landsforbund (NRL) om ettårige avtaler for reindrifftsneringen.

Inneværende reindrifftsavtale har en bevilgning på 97,0 mill. kr. over statsbudsjettets kap. 1151 *Til gjennomføring av reindrifftsavtalen*. Dette beløpet er ført opp i vedtak om Landbruks- og matdepartementets budsjett for 2008 under kap. 1151 (St prp nr 1 (2007-2008)).

Den 7. desember 2007 innledet partene i henhold til hovedavtalen forhandlinger om en reindrifftsavtale for 2008/2009, og kom til enighet om ny avtale i avsluttende forhandlingsmøte den 6. mars 2008. Avtalen gjelder for perioden 1. juli 2008 - 30. juni 2009.

Rammen for Reindrifftsavtalen 2008/2009 er på 97,0 mill. kr. Dette er tilsvarende bevilgning som i Reindrifftsavtalen 2007/2008 etter vedtatt budsjett for 2008.

Slik som tidligere vil avtalebestemmelsene som gjelder bevilgninger over statsbudsjettet følge kalenderåret. Dette innebærer at årets forhandlin-

ger om avtalens økonomiske ramme og fordeling gjelder budsjettåret 2009. Bevilgningen innarbeides i statsbudsjettet på ordinær måte gjennom St. prp. nr. 1 (2008-2009) *Landbruks- og matdepartementet*. Imidlertid fremmes stortingsproposisjonen om reindrifftsavtalen som tidligere for behandling i vårsesjonen. Det forutsettes at Stortinget i sin behandling av proposisjonen gir Landbruks- og matdepartementet fullmakt til å iverksette tiltak i henhold til den inngåtte reindrifftsavtalen, og som er knyttet til bevilgninger i 2009.

I forbindelse med de årlige reindrifftsavtaleforhandlingene har Sametinget en observatørstatus, og følger løpende forhandlingene. I forkant av avtaleforhandlingene for Reindrifftsavtalen 2008/2009, behandlet Sametinget sitt innspill til de kommende forhandlingene. Med bakgrunn i dette innspillet, ble det i forkant av at Staten la frem sitt tilbud, avholdt et møte mellom Sametinget og politisk ledelse i Landbruks- og matdepartementet. Sameetingets innspill var knyttet til likestilling i reindriften, økning av bevilgningen til Reindriffts utviklingsfond og avgifter i reindriften. Sametinget fremhevet i særlig grad betydningen av at det etableres en kompensasjonsordning for reindriffts avgifter på kjøp og bruk av driftsmidler.

Stortingsproposisjonen om Reindrifftsavtalen 2008/2009 vil ikke bli behandlet av Sametinget. Imidlertid vil Sametingsrådet avgi en uttalelse i forhold til den fremforhandlede avtalen på rådsmøte i mai/juni.

Samlet sett er reindriften i en positiv økonomisk utvikling. Dette har i det vesentligste sammenheng med et høyt slakteuttak og en økning i prisen på reinkjøtt. Økningen har vært spesielt positiv for Finnmark. Her har man hatt en prisøkning på 20 % fra 2003/2004 til inneværende slaktesesong. Når det gjelder slakteuttak i Finnmark, har det økt med hele 57 % fra perioden 2001/2003 til perioden 2004/2007.

Inntektsnivået er imidlertid generelt lavt i næringen. Godtgjørelse til arbeid og egenkapital er foreløpig beregnet til om lag 130.000 kroner per årsverk i 2007. Det er store regionale forskjeller, og utviklingen er foruroligende i deler av Nordland og Nord-Trøndelag ved at produksjonen er betydelig redusert de to siste driftsår grunnet store tap.

De senere års reindrifftsavtaleforhandlinger er gjennomført med basis i gjeldende mål og retningslinjer for reindrifftspolitikken som er trukket opp i St.meld. nr. 28 (1991-1992) *En bærekraftig reindrift* og Stortingets behandling av denne, jfr Innst. S. nr. 167 (1991-1992). Videre er forhandlingene basert på Stortingets behandling av de siste års reindrifftsavtaler og den situasjonen man står overfor i næringen.

Forhandlingene om en ny reindrifftsavtale for 2008/2009 startet 7. desember 2007 med at Norske Reindrifftsamers Landsforbund (NRL) la fram sitt krav. Kravet hadde en økonomisk ramme på 120,1 mill kr; en økning på 23,1 mill kr i forhold til gjeldende avtale på 97,0 mill. kr. Med enkelte justeringer og satsøkninger ble de kostnadssenkende og direkte tilskuddene foreslått videreført. For å kunne møte reindrifftsens utfordringer i forhold til bl.a klimaendringer og behov for infrastruktur, ble det foreslått en økning av Reindrifftsens utviklingsfond. Videre ble det foreslått en engangsbevilgning på 2,0 mill. kr. til gjennomføring av den fjerde Verdenskongressen for reindrifftsfolk i 2009. I tillegg ble det fremmet krav på utsiden av forhandlingene knyttet til bl.a. skatter og avgifter på driftsmidler i reindriften, økning av det skattemessige reindrifftsfradraget, samt at det bevilges midler til de distriktene som er utelukket fra vinterbeiter i Sverige på bakgrunn av at forhandlingene om ny Norsk-svensk reinbeitekonvensjon ennå ikke er sluttført.

I forkant av at Staten la fram sitt tilbud, ble NRL orientert i eget brev fra Finansdepartementet om at det vil bli gjennomført en økning av reindrifftsfradraget til samme nivå som jordbruksfradraget og det særskilte fradraget for skiferproduksjon. Dette innebærer at fra og med inntektsåret 2009 vil minste-fradraget øke fra 36.000 kroner til 54.200 kroner per år. Videre økes fradragprosenten fra 19 % til

32 % for inntekten opp til et samlet fradrag på 142.000 kroner.

I forbindelse med at Staten la fram sitt tilbud ble det påpekt at skatt ikke er et forhandlingstema under reindrifftsavtaleforhandlingene. Imidlertid må inntektsvirkningen av endringer i det særskilte næringsrettede skattefradraget tas med i vurderingen av behovet for inntektsgivende tiltak på avtalen, på tilsvarende måte som i jordbruksforhandlingene.

På bakgrunn av de nevnte forhold ble det lagt til grunn for tilbudet at en økning av reindrifftsfradraget innebærer et provenytap på 3,7 mill. kr.. Omregnet til inntekt før skatt, jfr metoden som benyttes ifm jordbruksforhandlingene, tilsvarer økningen av reindrifftsfradraget en økning av avtalerammen på 5,6 mill. kr..

Resultatet av forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2008/2009 innebærer en avtale som skal legge til rette for økt omsetning av reinkjøtt, samt å stimulere næringen til størst mulig slakteuttak og verdiskaping innenfor gitte rammer. De produksjonsavhengige tilskuddene som ble innført ved Reindrifftsavtalen 2003/2004, er videreført. En videreføring har vært sentralt både for Staten og NRL. Bakgrunnen er at de gjennomførte endringene har medført en stimulering til økt slakting og verdiskaping i næringen, samt bidratt til en forutsigbarhet hos den enkelte reindrifftsutøver. Samlet sett underbygger de tiltak som nå er fremforhandlet den dreining man har hatt i reindrifftsavtalens virkemidler de senere årene, med et mer næringsrettet fokus og en tilrettelegging for de reindrifftsutøverne som har reindrift som hovednæring.

I tillegg til selve avtalen, er det i sluttprotokollen til avtalen enighet om at regelverket for radioaktivitetstiltak i slaktesesongen 2008/2009 fastsettes etter de samme prosedyrer som forskriftene etter reindrifftsavtalen. Videre vises det til at det er avsatt 3,0 mill. kr. over kapittel 1147 til finansiering av kostnader vedrørende radioaktivitet i reinkjøtt i 2008.

Den inngåtte avtalen har en egen protokolltilførsel fra NRL angående reindrifftsens avgifter knyttet til kjøp og bruk av driftsmidler. NRL viser til at reindriften oppfatter dagens avgiftsregime som både urimelig og urettferdig, og forventer at reindriften behandles som en næring og på den måten sidestilles med andre primærnæringer i Norge når det gjelder avgiftsfritak i forbindelse med anskaffelse og bruk av driftskjøretøy.

Som vedlegg til proposisjonen følger reindrifftsavtalen for 2008/2009, sluttprotokollen til avtalen og en oversikt over fordelingen av avtalemidlene. Som uttrykt vedlegg til proposisjonen følger *Total-*

regnskap for reindriftsnæringen (av november 2007) og Ressursregnskap for reindriftsnæringen (av januar 2008).

2 Grunnlaget for reindriftsavtaleforhandlingene

Reindrift er en liten næring i nasjonal målestokk, men både i samisk og lokal sammenheng har den stor betydning, - økonomisk, sysselsettingsmessig og kulturelt. Reindriften har alltid vært oppfattet og akseptert som en helt spesiell samisk næring. Reindriften er derfor en viktig del av det materielle grunnlaget for samisk kultur.

På bakgrunn av nasjonale forpliktelser etter Grunnloven, og folkerettens regler om urbefolkninger og minoriteter, sees reindriftspolitikken i en generell same- og samfunnspolitisk sammenheng. Reindriftspolitikken er derfor bygd på to selvstendige grunnlag; en næringspolitisk produksjonsverdi og en samepolitisk kulturverdi. Landbruks- og matdepartementet er det ansvarlige næringsdepartementet for reindriftspolitikken, mens Arbeids- og inkluderingsdepartementet er ansvarlig for samepolitikken generelt.

Reindriftsstyret, som oppnevnes av Landbruks- og matdepartementet og Sametinget, skal være faglig rådgiver i forvaltningen av reindriftsnæringen og i arbeidet med reinforskning og veiledning. Videre skal Reindriftsstyret utføre de oppgaver som er gitt i eller med hjemmel i Lov om reindrift. Den sentrale Reindriftsforvaltningen er lokalisert til Alta, og har det samlede forvaltningsansvar for reindriften i landet.

Mål og retningslinjer som ligger til grunn for reindriftspolitikken er trukket opp i St.meld. nr. 28 (1991-1992) *En bærekraftig reindrift*, og Stortingets behandling av denne, jfr. Innst. S. nr 167 (1991-1992). I innstillingen konkretiseres «En bærekraftig reindrift» gjennom følgende målsettinger:

1. Økologisk bærekraft
2. Økonomisk bærekraft
3. Kulturell bærekraft.

Disse tre målene står i en innbyrdes sammenheng; økologisk bærekraft gir grunnlag for økonomisk bærekraft, og sammen gir økologisk og økonomisk bærekraft mulighet for å utvikle kulturell bærekraft.

Økologisk bærekraft forutsetter at det legges avgjørende vekt på å forvalte beitegrunnlaget slik at beitebalansen sikres. Dette for å gi næringen utviklingsmuligheter på kort og lang sikt.

Beitepotensialet må sikres ved regulering av reintallet, og ved at det ikke gjøres for sterke inngrep i ressursgrunnlaget. Dette gjelder også næringens egne inngrep i form av barmarkskjøring, gjerdebygging o.l. Forhold knyttet til bl.a. god dyrehelse og god avkastning gjennom tilstrekkelig beite står sentralt.

Målsettingen forutsetter videre at det ut fra overordnede nasjonale mål om en bærekraftig utvikling, gjennomføres en beitebruk og driftsmessig tilpasning fra reindriften som skjer på naturens premisser, og som bevarer og utvikler miljøkvalitet i vid forstand.

Økonomisk bærekraft forutsetter at det stilles krav om produktivitet, inntjeningsevne, kostnadseffektivitet, inntektsnivå og inntektsfordeling. Det stiller også krav om at det er et rimelig forhold mellom næringens ressursgrunnlag og det antall mennesker som skal finne inntekts- og sysselsettingsmuligheter i reindriften med de markeds- og inntektsmuligheter som er til stede. En bedre utnyttning av verdiskapingspotensialet er sentralt i denne sammenheng. Her vises det til potensialet som ligger i et større produktmangfold basert på lokal kultur og tradisjon, lokal bearbeiding, utnyttelse av biprodukter, samt en optimalisering av den biologiske produksjonen.

Reindriften har avgjørende betydning for bevaring og utvikling av samisk bosetting, kultur og språk. Ved behandlingen av Stortingsmeldingen sluttet Stortinget seg til at *kulturell bærekraft* innebærer at man må sikre en stabil sysselsetting og inntekt i næringen. Utfordringen på dette feltet er spesielt stor i det sørsamiske området med en spredt og tallmessig liten samisk befolkning. Klare rammebetingelser for den enkelte næringsutøver gjør at reindriften vil kunne styrke sin posisjon som sentral bærer av samisk kultur.

Målsettingene i meldingen forutsetter at reindriftspolitikken sees i en samepolitisk sammenheng. Sikring av næringens økonomiske grunnlag blir i en slik sammenheng en nødvendig forutsetning for kulturell bærekraft. Næringen har stor betydning for opprettholdelse og utvikling av et levende samisk samfunn - økonomisk, sosialt og kulturelt.

I etterkant av behandlingen av meldingen har Stortinget to ganger i året behandlet reindriftspolitikken, ved den årlige reindriftsavtaleproposisjonen og ved behandlingen av det årlige statsbudsjettet. Regjeringen og Stortinget har videreført hovedlinjene i meldingen, men det er viktig å presisere at hvert år er det blitt foretatt justeringer, og nye momenter i forvaltningen av reindriften er blitt vektlagt. Ett forhold som Stortinget særlig har

påpekt, er at fastsetting av rammebetingelser skal skje i samarbeid med reindrifftsutøverne.

Ny reindrifftslov ble vedtatt av Stortinget i juni 2007, og trådte i kraft 1. juli 2007. Den nye loven gir næringen et selvstendig ansvar for at reindrifften skal bli bærekraftig, samtidig som myndighetene fortsatt har et overordnet ansvar for utviklingen. Gjennom bruksregler skal distriktet selv foreslå et reintall med utgangspunkt i de tilgjengelige beiteene som det aktuelle distrikt og tilhørende siidaer har til disposisjon. Reindrifftsstyret skal til slutt vedta reintallet.

3 Nærmere om den økonomiske utviklingen i næringen

3.1 Totalregnskapet for reindrifften

Totalregnskapet for reindriffts-næringen gir en oversikt over den økonomiske utviklingen i næringen. Det henvises til tabell 3.1 som presenterer hovedtallene for regnskapsårene 2003–06, og budsjett for 2007¹.

Totalregnskapet viser en positiv endring i resultatmålene fra 2005 til 2006. Vederlag for arbeid og egenkapital øker fra 116,5 mill. kr. i 2005 til 142,9

¹ Det presenteres her budsjett for 2007 i stedet for foreløpig regnskap. Dette kommer av at regnskapstallene ikke foreligger.

Tabell 3.1 Sammendrag av reindrifftens totalregnskap 2003–06 og budsjett 2007 (1.000 kr).

	2003	2004	2005	2006	2007
Produksjonsbaserte inntekter:	158.177	141.722	122.530	145.149	145.640
Kjøtt og biprodukter	93.207	121.708	110.841	117.625	126.340
Endring i reinhjordverdien	52.529	2.603	-6.795	8.226	0
Binæringsinntekter	5.355	6.235	5.758	5.875	5.880
Andre prod.baserte innt. ¹	7.086	11.176	12.725	13.423	13.420
Statstilskudd:	84.019	90.201	84.894	69.786	72.030
Direkte tilskudd	60.595	63.207	60.469	44.523	47.440
Andre tilskudd	7.204	9.596	16.075	18.668	13.060
Ekstraordinære tilskudd	680	305	0	375	180
Tilskudd til næringskomb.	8.148	3.812	3.085	3.567	3.570
Verdiskapningsprogram	4.735	11.053	2.721	1.423	5.850
Tiltak mot radioaktivitet	2.657	2.227	2.545	1.231	1.930
Erstatninger:	27.591	27.861	34.617	52.157	47.270
Tap av rein	22.036	22.414	29.474	35.134	42.070
Arealinngrep ²	5.555	5.447	5.143	17.023	5.200
Sum inntekter:	269.786	259.784	242.041	267.092	264.940
Kostnader:					
Siidaandelens kostnader	81.113	95.387	93.204	93.206	94.180
Felleskostnader	19.542	19.981	20.065	16.618	16.730
Kostnader i tamreinlag	5.707	7.158	6.298	6.932	6.980
Sum kostnader:	106.362	122.526	119.567	116.756	117.890
Vederlag for arbeid og kapital	163.424	137.258	122.474	150.336	147.050
Renter på lånt kapital	8.076	6.951	5.935	7.459	7.590
Vederlag for arbeid og egenkapital					
Totalt (1.000 kr)	155.349	130.307	116.539	142.877	139.460
Per årsverk (kr)	150.808	123.665	112.852	141.315	136.592
Per siidaandel (kr)	252.131	211.126	193.662	243.570	236.774
Antall årsverk	1.030	1.054	1.033	1.011	1.021
Antall siidaandeler ³	616	617	602	587	589

¹ Posten omfatter arbeidsinntekter, leieinntekter og andre driftsrelaterte inntekter.

² I 2006 fikk et reinbeitedistrikt i Troms utbetalt 12 mill. kr. i erstatning for arealinngrep. Denne erstatningen påvirker i stor grad resultatene for 2006. Denne engangsutbetalingen utgjør 11 869 kr per årsverk og 20 443 kr per siidaandel.

³ Antall årsverk for reindrift i tamreinlagene (33) er lagt til antall siidaandeler i samisk reindrift.

mill. kr. i 2006 (+26,3 mill. kr.). Målt per årsverk øker vederlag for arbeid og egenkapital fra 112.852 kr i 2005 til 141.315 kr i 2006, og målt per siidaandel øker vederlag for arbeid og egenkapital fra 193.662 kr i 2005 til 243.570 kr i 2006.

Sum produksjonsbaserte inntekter øker fra 122,5 mill. kr. i 2005 til 145,1 mill. kr. i 2006 (+22,6 mill. kr.), som følge av en økning i kjøttinntekter (+6,8 mill. kr.) og positiv endring i reinhjordverdien (+15 mill. kr.). Kjøttinntektene øker fra 110,8 mill. kr. i 2005 til 117,6 mill. kr. i 2006 som følge av at gjennomsnittsprisen har økt med 5,41 kr per kg fra 2005 til 2006. I likhet med kjøttinntektene, øker også posten binæringsinntekter (+0,1 mill.kr) og posten andre produksjonsbaserte inntekter (+0,7 mill. kr.). En økning i kjøttinntekter og binæringsinntekter, kombinert med en økning i reinhjordverdien er positivt for næringen da dette i sum både gir en økning i de produksjonsbaserte inntektene og i resultatmålene.

Sum statstilskudd reduseres fra 84,9 mill. kr. i 2005 til 69,8 mill. kr. i 2006 (-15,1 mill. kr.). Reduksjonen kan i hovedsak knyttes til posten direkte tilskudd (-15,9 mill. kr.). Årsaken til reduksjonen er blant annet endring av satser på driftstilskudd. Posten andre tilskudd har en økning på 2,6 mill. kr.

Erstatningene for tap av rein økte fra 29,5 mill. kr. i 2005 til 35,1 mill. kr. i 2006 (+5,7 mill.kr), og erstatningene for arealinngrep hadde en økning fra 5,1 mill. kr. i 2005 til 17,0 mill. kr. i 2006 (+11,9 mill.kr). Økningen i erstatninger for tap knyttes først og fremst til økt rovvilterstatning og erstatning for tapt produksjonspremie. Den kraftige økningen i erstatninger for arealinngrep skyldes en engangsutbetaling på 12 mill. kr. til et reinbeitedistrikt i Troms.

Totalt sett gir dette en økning i de samlede inntektene fra 242,0 mill. kr. i 2005 til 267,1 mill. kr. i 2006 (+25,1 mill. kr.). Foreløpige tall viser at disse er omtrent på samme nivå i 2007.

De samlede kostnadene i reindriftsnæringen består av siidaandelens kostnader, reinbeitedistriktenes felleskostnader og tamreinlagenes kostnader. Siidaandelens kostnader holder seg på samme nivå i 2006 som i 2005 (93,2 mill kr), mens felleskostnadene reduseres fra 20,1 mill. kr. i 2005 til 16,6 mill. kr. i 2006 (-3,4 mill. kr.), vesentlig som følge av en reduksjon på posten kjøretøy og maskiner. Foreløpige tall for 2007 viser at kostnadene var omtrent på samme nivå i 2007 som året før.

Tamreinlagenes kostnader øker fra 6,3 mill. kr. i 2005 til 6,9 mill. kr. i 2006 (+0,6 mill. kr.). I sum gir

dette en reduksjon i de totale kostnadene fra 119,6 mill. kr. i 2005 til 116,8 mill. kr. i 2006 (-2,8 mill. kr.).

Renter på lånt kapital øker fra 5,9 mill. kr. i 2005 til 7,5 mill. kr. i 2006 (+1,5 mill. kr.), men rentesatsen reduseres fra 5,9 % i 2005 til 5,8 % i 2006.

3.2 Totalregnskapet for 2006 etter reinbeiteområde

Tabell 3.2 viser totalregnskapet for 2006 fordelt etter reinbeiteområder. Det går frem av tabellen at det, som i tidligere år, er klare nivåforskjeller i resultatene mellom reinbeiteområdene sør for Nordland og de nordlige reinbeiteområdene med unntak av Polmak/ Varanger.

Vederlag for arbeid og egenkapital for Nord-Trøndelag som ligger høyest, utgjør 305.237 kr per årsverk. For Karasjok som ligger lavest, viser tilsvarende beregning 83.951 kr per årsverk.

Endringene fra 2005 til 2006 i totalregnskapets hovedposter har følgende forklaring i de ulike reinbeiteområdene:

- *Øst-Finnmark*: Resultatmålene har en liten økning, selv om statstilskuddene går ned og kostnadene øker. Den positive endringen har sammenheng med økte kjøttinntekter og økte erstatningsutbetalinger.
- *Vest-Finnmark*: Kjøttinntektene og statstilskuddene reduseres, mens erstatningene og endring i reinhjordverdien øker. Kombinert med reduserte kostnader gir dette en økning i resultatmålene.
- *Troms*: Kjøttinntekter og statstilskudd er stabile, mens kostnader og erstatninger øker. Økningen i erstatninger gjør at det blir positive endringer i resultatene.
- *Nordland*: En økning i kjøttinntekter, statstilskudd og erstatninger gir en forbedring av resultatmålene, selv om reinhjordverdien reduseres og kostnadene øker.
- *Nord-Trøndelag*: En økning i reinhjordverdien og økte erstatninger gir en forbedring av resultatmålene, selv om statstilskudd og kjøttinntektene reduseres og kostnadene øker.
- *Sør-Trøndelag/Hedmark*: Området er den eneste som har en reduksjon i resultatmålene. Dette skyldes reduserte statstilskudd og erstatninger samt en reduksjon i reinhjordverdien.
- *Tamreinlag*: Økte kjøttinntekter gir en økning i resultatmålene, selv om reinhjordverdien reduseres, statstilskuddene reduseres og kostnadene øker.

Tabell 3.2 Totalregnskapet for 2006 fordelt etter reinbeiteområde (1000 kr.)

	Polmak/ Varanger	Karasjok	Vest- Finnm.	Troms	Nordland	Nord- Tr.lag	Sør-Tr/- Hedm.	Tamrein- lag.
Produksjonsbaserte inntekter:	17.933	30.529	41.378	9.171	11.889	10.348	13.295	10.606
Kjøtt og biprodukter	16.781	22.969	31.985	5.728	9.440	7.302	11.320	12.100
Endring i reinhjordverdien	-425	5.466	3.950	1.618	-1.177	-15	304	-1.495
Binæringsinntekter	142	909	2.442	902	1.319	134	28	0
Andre prod.baserte innt. ¹	1.435	1.186	3.002	924	2.306	2.926	1.644	0
Statstilskudd:	7.698	12.864	27.540	3.309	6.163	4.604	4.455	3.155
Direkte tilskudd	6.771	9.109	14.286	2.325	2.656	2.990	4.185	2.201
Andre tilskudd	408	2.806	10.273	877	2.878	1.297	130	0
Ekstraordinære tilskudd	0	0	0	28	0	231	116	0
Tilskudd til næringskomb.	99	950	2.423	0	71	0	24	0
Verdiskapningsprogram	420	0	558	78	367	0	0	0
Tiltak mot radioaktivitet	0	0	0	0	191	86	0	954
Erstatninger:	3.159	5.631	6.165	17.040	8.227	8.655	3.243	37
Tap av rein	3.019	4.753	5.431	3.405	7.559	8.332	2.597	37
Arealinngrep	140	878	734	13.635	668	323	646	0
Sum inntekter:	28.789	49.025	75.083	29.521	26.278	23.606	20.992	13.798
Kostnader:								
Siidaandelenes kostnader	11.730	22.445	30.551	6.271	9.785	5.963	6.462	0
Felleskostnader	1.838	2.456	2.843	3.306	1.965	1.705	2.505	0
Kostnader i tamreinlag	0	0	0	0	0	0	0	6.932
Sum kostnader:	13.568	24.901	33.395	9.576	11.750	7.668	8.967	6.932
Vederlag for arbeid og kapital	15.221	24.124	41.688	19.944	14.529	15.938	12.026	6.866
Renter på lånt kapital	517	1.708	3.130	385	510	497	564	147
Vederlag for arbeid og egenkapital								
Totalt (1.000 kr)	14.704	22.415	38.558	19.559	14.019	15.441	11.461	6.719
Per årsverk (kr)	209.925	83.951	93.944	277.660	202.950	305.237	282.759	206.116
Per siidaandel (kr)	341.960	162.428	177.688	425.205	318.603	428.926	382.047	0
Antall årsverk	70	267	410	70	69	51	41	33
Antall siidaandeler	43	138	217	46	44	36	30	0

¹ Posten omfatter arbeidsinntekter, leieinntekter og andre driftsrelaterte inntekter.

² I 2006 fikk et reinbeitedistrikt i Troms utbetalt 12 mill. kr. i erstatning for arealinngrep. Denne erstatningen påvirker i stor grad resultatene for 2006. Dersom man trekker fra disse 12 mill. kr. blir vederlag for arbeid og egenkapital per siidaandel 164 326 kr.

³ Antall årsverk for reindrift i tamreinlagene (33) er lagt til antall siidaandeler i samisk reindrift.

3.3 Siidaandelens økonomi

Gjennomsnittlige nøkkeltall per siidaandel og per rein i de ulike reinbeiteområdene er presentert i tabell 3.3. Tabellen viser store variasjoner mellom områdene. Eksempelvis varierer kjøttinntektene per siidaandel mellom 124.521 kr i Troms og 390.255 kr i Polmak/Varanger. Gjennomsnittlige kjøttinntekter per rein varierer mellom 360 kr i Vest-Finnmark og 811 kr i Sør-Trøndelag/Hedmark.

Det er også betydelige variasjoner i gjennomsnittlige statstilskudd mellom reinbeiteområdene. Reinbeiteområdene der flest siidaandeler og distrikter oppfyller de kravene som avtalepartene setter, får uttelling i form av høyere utbetaling per siidaandel. For 2006 er inntektsoverføringene per siidaandel høyest i Polmak/Varanger (179 023 kr) og lavest i Troms (71 934 kr). Dersom inntektsoverføringene relateres til reintall, er overføringene i 2006 størst i Nordland (440 kr) og minst i Karasjok (230).

De totale kostnadene per siidaandel varierer også mellom områdene, men i noe mindre grad enn de totale inntektene. Totale kostnader per rein varierer derimot noe mer mellom områdene. Troms har det høyeste kostnadsnivået sett i forhold til reintallet (860 kr), mens Vest-Finnmark har de laveste kostnadene per rein (375 kr).

Tabell 3.3 viser for øvrig til dels store forskjeller i lønnsomhet mellom områdene. Den store varia-

sjonen skyldes forskjeller både når det gjelder reintall per siidaandel og inntjening per rein, hvorav sistnevnte ser ut til å ha størst betydning for resultatet. Dette innebærer at en forbedring av siidaandelens økonomi først og fremst betinger økt inntjening per rein, men også økt reintall per siidaandel.

Mange reindriftsfamilier henter betydelige deler av sin inntekt utenfor reindriftsnæringen. Det er i all hovedsak kvinner som står for inntekten utenfor næringen. Polmak/Varanger og Troms skiller seg ut med høyest gjennomsnittlig sum lønn m.v. utenfor næring for innehaver, mens Polmak/Varanger, Nord-Trøndelag og Karasjok har høyest sum lønn m.v. utenfor reindriften for ektefeller. Gjennomsnittlig sum lønn m.v. per siidaandel varierer fra 149.000 kr i Vest-Finnmark til 285.000 kr i Polmak/Varanger. I 2006 utgjør sum lønn m.v. 186.000 kr i gjennomsnitt per siidaandel i samisk reindrift. Til sammenligning utgjør kjøttinntektene 190.000 kr per siidaandel i 2006.

4 Sentrale utfordringer og strategier

4.1 Innledning

Reindriften representerer i utgangspunktet en god og fornuftig ressursutnyttelse i marginale fjell- og utmarksområder. Den bidrar til et næringsmessig

Tabell 3.3 Gjennomsnittlige nøkkeltall per siidaandel og per rein for reinbeiteområdene i 2006 (kr).

	Polmak/ Varanger	Karasjok	Vest- Finnm.	Troms ¹	Nordland	Nord- Tr.lag	Sør-Tr./ Hedm
Kjøttinntekter per siidaandel	390.255	166.442	147.396	124.521	214.545	202.833	377.333
Kjøttinntekter per rein	667	411	360	514	675	622	811
Statstilskudd per siidaandel	179.023	93.217	126.912	71.934	140.068	127.888	148.500
Statstilskudd per rein	306	230	310	297	440	392	319
Erstatninger per siidaandel	73.465	40.804	28.410	370.434	186.977	240.417	108.100
Erstatninger per rein	126	101	69	1.530	587	737	232
Totale inntekter per siidaandel	669.512	355.253	346.005	641.761	597.227	655.722	699.733
Totale inntekter per rein	1.144	877	844	2.652	1.878	2.011	1.505
Totale kostnader per siidaand.	315.535	180.442	153.894	208.174	267.045	213.000	298.900
Totale kostnader per rein	539	446	375	860	840	653	643
Vederl. arb. og EK per siidaandel	341.960	162.428	177.688	425.205	318.603	428.926	382.047
Vederl. arb. og EK per rein	585	401	433	1.757	1.002	1.316	822
Reintall per siidaandel	585	405	410	242	318	326	465
Innt. utenfor reindriften per siidaandel	285.395	200.399	149.101	199.109	154.522	176.111	160.533

¹ I 2006 fikk et reinbeitedistrikt i Troms utbetalt 12 mill. kr. i erstatning for arealinngrep. Denne erstatningen påvirker i stor grad resultatene for 2006. Dersom man trekker fra disse 12 mill. kr. blir vederlag for arbeid og egenkapital per siidaandel 164.326 kr, dvs. 260.879 kr mindre enn tabellen viser.

mangfold, og den er en sentral bærer av samisk kultur. Reindrifften som næring, kultur og livsform er på mange måter unik både i en nasjonal og internasjonalt sammenheng. Den fortjener derfor positiv oppmerksomhet og fokus på tiltak som gjør at næringen kan sikres, utvikles og styrkes. Flere steder er det også reindrifften som er den sentrale bidragsyteren til de *levende bygder*.

De mål og retningslinjer som ligger til grunn for reindrifftspolitikken er trukket opp i St.meld. nr. 28 (1991-1992), *En bærekraftig reindrift*, og Stortingets behandling av denne, jfr. Innst. S. nr. 167 (1991-1992). I etterkant av meldingen har Stortinget to ganger i året behandlet reindrifftspolitikken; ved den årlige reindrifftsavtaleproposisjonen og ved behandlingen av det årlige statsbudsjettet. Hovedlinjene i meldingen er videreført, men det er underveis gjennomført justeringer samt at nye momenter er blitt vektlagt.

Regjeringens føringer for reindrifftspolitikken finnes i Soria Moria erklæringen av 13. oktober 2005, samt i St.prp. nr 1 (2006-2007) *Landbruks- og matdepartementet*.

De to sentrale virkemidlene for å nå de reindrifftspolitiske målene er reindrifftsloven og reindrifftsavtalen. Våren 2007 fremmet Regjeringen et forslag til ny reindrifftslov. Loven ble vedtatt av Stortinget og satt i kraft fra 1. juli 2007. Ny lov må sees i sammenheng med Regjeringens og Stortingets mål om en bærekraftig reindrift. Den nye loven er et viktig bidrag i arbeidet med en helhetlig reindrifftspolitikk der alle spørsmål blir vurdert i en sammenheng. Loven er basert på at reindrifften er avhengig av de biologiske ressursene, og at bruken av disse må være bærekraftig i et langsiktig perspektiv. Reindrifften er en næring, samtidig som den er av sentral betydning for samisk kultur.

Den nye reindrifftsloven legger på en helt annen måte enn tidligere til rette for større grad av internt selvstyre i næringen. Samtidig er det utformet sanksjonsregler som gir styringsmaktene hjemmel til å følge opp i de tilfeller det interne selvstyre ikke fungerer, eller det er nødvendig med hensyn til ressursgrunnlaget eller andre samfunnsinteresser.

Landbruks- og matdepartementet mener reindrifftspolitikken bør føres videre basert på Stortingets forutsetninger og ut fra situasjonen man står overfor i næringen. Departementet ser det som viktig å videreføre og videreutvikle de omleggingene som ble gjennomført i reindrifftsavtalen for 2003/2004. I dette arbeidet er det sentralt å fortsette arbeidet med å forenkle og effektivisere reindrifftsavtalens virkemiddelsystem. For å skape en nødvendig forutsigbarhet innenfor næringen, samt en effektiv oppfølging av juridiske virkemidler, er

det nødvendig med stabile rammebetingelser. Rammebetingelser i denne sammenheng er distrikts- og siidagrenser i tillegg til beitetider, samt øvre reintall for den enkelte siida. Reindrifften er en særlig arealavhengig næring. Inngrep og uro innenfor reinbeiteområdene har økt de siste årene. Departementet vil forsterke innsatsen for å få redusert dette problemet. For at reindrifften fortsatt skal være det bærende element i samisk kultur, er det viktig at den blir oppfattet og forvaltet som en næring med økonomisk verdiskaping og effektiv produksjon. Departementet vil prioritere en slik utvikling av reindrifften.

4.2 Markedsforhold

Reindrifftsnaeringen produserer årlig mellom 1.500 og 2.500 tonn reinkjøtt for det norske markedet. Dette er et relativt lite volum som tilsvarer et forbruk på kun 0,5 kg per person i året. Reineiernes slakteuttak påvirkes av bl.a. produksjons- og markedsforhold. Slakteuttaket kan derfor være noe varierende. I tillegg kan bl.a. vær- og føreforhold, samt muligheter for tilgang på slakteanlegg medføre variasjoner i slaktetidspunkt.

Siden vinteren 2003 er det ikke omsatt importkvoter for reinkjøtt med redusert tollsats. Med unntak av 2000, har tilbudet av reinkjøtt i det norske markedet vært om lag 2000 tonn siden 1996. Manglende norsk produksjon ble frem til 2003 kompensert med import til redusert toll. Importordningen medførte at man allerede ved inngangen til den enkelte slaktesesong hadde etablert et importskapt lager som direkte virket inn på slakting av norsk rein, samt produsentprisen for reinkjøtt. Indirekte fikk de importskapte lagrene bl.a. den effekt at man fikk en forskyvning av slaktetidspunktet som igjen medførte økt beitetrykk på vinterbeitene. Økt beitetrykk førte ofte til rein med dårligere kvalitet.

Reineiere og siidaene i reindrifftsnaeringen utgjør det første leddet i verdikjeden frem til forbruker. Reineierne har på markedssiden liten tradisjon for å organisere seg, og står i markedet frem som en fragmentert gruppe. Dette har delvis endret seg de siste årene ved at enkelte reineiere bl.a. har gått sammen og dannet et eget salgslag. Industriledet er mer konsentrert. I kalenderåret 2007 var det 25 registrerte slakterier som innrapporterte slakting av norsk rein. Seks slakterier, fire i Finnmark og to i Trøndelag, sto for vel 80% av slaktingen. Enkelte av slakteriene videreforedler og distribuerer kjøttet ut til forbrukermarkedet selv, mens andre leverer kjøtt til ulike viderefored-

lere og grossister. Reinkjøttet blir videre distribuert til de ulike forbrukermarkedene. Tidligere gikk den største andelen av reinkjøtt til storhusholdningsmarkedet, men det har de senere årene blitt en vridning der større andeler selges til dagligvaremarkedet. En økende andel av reinkjøttet selges også som lokalproduserte produkter gjennom nærmarkedet.

Den vanskelige markedssituasjonen for reinkjøtt i 2003 gjorde det nødvendig å sette inn flere tiltak, bla på markedsføringssiden. Flere av de store produsentene fikk problemer med å omsette reinkjøtt, noe som igjen medførte at mange reindriftsutøvere ikke fikk levert rein til slakting. I tillegg til økt markedsføringsaktivitet ble blant annet Kontaktforumet for reinkjøttomsetning etablert. Formålet med Kontaktforumet er å tilrettelegge for en arena hvor samtlige aktører i verdikjeden kan møtes for å drøfte og informere om den til enhver tid gjeldende slakte- og markedssituasjonen for reinkjøtt, samt å utarbeide markedsstrategier. Videre skal forumet foreslå prioriteringer av tiltak i forhold til markedsføring av reinkjøtt. NRL leder forumets arbeid. Det er avgjørende at NRL er en pådriver i forbindelse med Kontaktforumets arbeid, og derigjennom bidrar til en optimalisering av slakting og omsetning av reinkjøtt.

De tiltak som ble iverksatt har hatt en positiv effekt ved at man nå ikke har omsetningsproblemer for reinkjøtt. Dette har også gitt en mer gunstig prisutvikling. Produsentprisen for reinkjøtt var i gjennomsnitt under 50 kr per kg i 2003, mens den i 2007 var over 60 kr per kg.

Reinkjøttbransjen har spesielle og differensierte omstillingsbehov. For å sikre en framtidrettet reindrift, er reindriften og reinkjøttmarkedets generelle rammevilkår og næringens egen omstillings- og samarbeidsevne viktige forutsetninger. I tillegg vil det være sentralt at øvrige aktører i verdikjeden har vilje, mulighet og evne til å gjøre de nødvendige omstillingene.

4.3 Fastsetting av rammebetingelser i reindriften

For å nå målet om en bærekraftig reindrift, er det helt avgjørende at det foreligger rammebetingelser som utøverne av reindriften kan forholde seg til. Dette underbygges av Riksrevisjonen sitt dokument nr 3:12 (2003-2004) *Riksrevisjonens undersøkelse av bærekraftig bruk av reinbeiteressursene i Finnmark*. Disse forholdene er også påpekt av næringskomiteen flere ganger i behandlingen av den årlige Reindriftsavtalen, sist ved behandlingen

av Reindriftsavtalen 2007/2008, jfr. Innst. S. nr. 284 (2006-2007).

Reindriftsforvaltningen og Reindriftsstyret har arbeidet i flere år med rammebetingelsene, og i den forbindelse vedtatt retningslinjer for dette arbeidet. Retningslinjene omfatter fastsetting av grenser mellom reinbeiteområdene, distrikt og siidaer, fastsetting av beitetider for de ulike årstidsbeitene, samt høyeste reintall basert på det samlede arealet av de ulike årstidsbeitene. Med bakgrunn i de vedtatte retningslinjene har forvaltningen utarbeidet en treårig plan for fastsetting av de resterende rammebetingelsene. Arbeidet med fastsetting av disse rammebetingelsene ble intensivert i 2005, som ledd i oppfølgingen av Riksrevisjonens undersøkelse.

I det treårige prosjektet ble det lagt til rette for at reindriften i Vest-Finnmark på avtalerettslig grunnlag kunne foreta fordeling av reinbeitene mellom siidaene innenfor vår-, høst- og vinterbeitene.

Av ulike årsaker har dette arbeidet i mindre grad ført frem når det gjelder konkrete avtaler om fordeling av reinbeitene. Her kan særlig nevnes rettighetsmessige problemstillinger og en bekymring blant reieierne for at formelle avtaler skal være til hinder for nødvendig fleksibilitet når forholdene krever det.

Selv om prosjektet i liten grad har ført frem mht konkrete avtaler, er det likevel utprøvd en arbeidsmetode hvor næringen selv i stor grad har hatt regien for fremdriften og løsningene. Dette vil komme til nytte i oppfølgingen av ny lov ved utarbeidelse av bruksregler. Gjennom prosessen med utarbeidelse av bruksregler skal bl.a. beitebruk, reintall og beitetider avklares som rammebetingelser for det enkelte distrikt.

Fastsatte grenser som respekteres og ikke krenker rettigheter etablert på særskilt rettsgrunnlag, er en grunnleggende forutsetning for å få til en bærekraftig reindrift. Det er i den forbindelse viktig å ta lærdom av de erfaringene som prosjektet har gitt så langt. Den videre oppfølging innebærer nødvendige avklaringer om beitebruk gjennom distriktenes utarbeidelse av bruksreglene. Det er en forutsetning at avklaring om beitebruken skal skje i dette arbeidet, noe som er et vilkår for å få på plass andre forhold i bruksreglene.

Lederen av en siidaandel kan bringe reglene om beitebruk inn for jordskifteretten innen seks måneder etter at de er godkjent av områdestyret. Jordskifteretten kan sette til side reglene om beitebruken dersom de slår urimelig ut overfor enkelte eller er i strid med rettigheter ervervet ved særskilt rettsgrunnlag.

Distriktene starter i løpet av sommeren 2008 arbeidet med å utarbeide bruksregler etter den nye loven. Mot slutten av året eller i løpet av første halvår 2009, vil man ha høstet erfaringer med dette arbeidet og avdekket eventuelle behov for annen oppfølging som måtte foreligge, for eksempel når det gjelder rettighetsmessige avklaringer. Departementet vil komme tilbake til dette når arbeidet med implementeringen av den nye loven er kommet noe lenger.

4.4 Sikring av reindriffts arealer

Regjeringen har besluttet å opprette et interdepartementalt prosjekt med formål å få økt oppmerksomhet og kunnskap omkring arealforvaltning og reindrift, samt å legge til rette for en bedre sikring av reindriffts arealer.

Bakgrunnen for etablering av prosjektet er at norske myndigheter etter Grunnloven § 110a og folkerettens regler om urbefolkninger og minoriteter, er forpliktet til å legge til rette for at reindrifften fortsatt kan bevares og utvikles som en sentral del av det materielle grunnlaget for samisk kultur.

Reindrifften foregår i et arktisk produksjonssystem der man utnytter reinens tilpasning til naturgrunnlaget. Reinen er fysiologisk og atferdsmessig tilpasset sitt naturmiljø, både ved rask vekst gjennom en kort og intens sommersesong, og ved redusert aktivitetsnivå og energitap gjennom vinteren. Utøverne nytter også reinens tilpasninger gjennom sesongvise flyttinger av reinflokkene mellom ulike beiteområder. Denne driftsformen er svært arealavhengig. Imidlertid er reinens naturlige forflytting og den nomadiske driftsformen selve bærebjelken for en optimal produksjon i disse områdene, og selve grunnlaget for reindriffts-kulturen slik vi kjenner den i dag.

Inngrep og forstyrrelser innen reindriffts bruksområder har økt betydelig de siste årene. Direkte konsekvenser av inngrep og forstyrrende aktivitet kan være permanent tap av beiteland, samt hindringer i reinens trekk- eller flyttleier. Indirekte konsekvenser kan være midlertidig tap eller redusert bruk av omkringliggende beiteland, merarbeid for reieneier og stress for reinen. Totaleffekten av mange små inngrep og forstyrrelser kan ofte være større enn summen av de enkelte inngrep skulle tilsi. Dette henger sammen med oppstyking av beiteområdene, noe som vanskelig lar seg forene med reinens behov for sammenhengende «friorråder» og flytt- og trekkleier. En slik fragmentering av reinbeiteland har vært, og er tro-

lig en av de alvorligste truslene mot dagens reindrift.

Arealenes bærekraft, dvs hvor mange rein det kan være på et nærmere geografisk avgrenset areal, er sentralt i vurderingen av ulike inngreps virkning på reindrifften. Aktiviteter som medfører en reduksjon i bruksarealer kan få betydelige negative konsekvenser. Dette er særlig aktuelt i de sørlige samiske områdene hvor reindrifften er av helt avgjørende betydning for opprettholdelse og videreutvikling av den sørsamiske kulturen. I tillegg kan et større press på gjenværende bruksarealer medføre økte interne konflikter i reindrifften, samt økte konflikter i forhold til andre brukerinteresser i utmark.

For å sikre en fremtidig livskraftig reindrift, er det behov for en bedre sikring av reindriffts arealer, og da særlig de arealene som er nødvendige for en bærekraftig reindrift. For å få dette til, har Landbruks- og matdepartementet som ansvarlig fagdepartementet for reindrifften, sett det som nødvendig å styrke det interdepartementale samarbeidet, og derigjennom legge til rette for en større grad av helhetstenkning i forhold til arealforvaltning innenfor de samiske reinbeiteområdene.

Arbeidet er organisert som et prosjekt. Prosjektet styres av en styringsgruppe bestående av berørte departement, herunder LMD, MD, KR, AID, OED, FD, NHD og JD. Styringsgruppen ledes av LMD. Styringsgruppen har ansvaret for å synliggjøre og konkretisere behov og muligheter, samt foreta en ansvarsfordeling i forhold til oppfølging av de tiltaksområder styringsgruppen ønsker nærmere utredet og vurdert. Det konkrete oppfølgingsansvaret vil tilligge det enkelte departement.

4.5 Verdiskapingsprogrammet for reindrift

Ved forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2007/2008 ble avtalepartene enige om at VSP-rein skulle evalueres. Innovasjon Norge fikk i oppdrag å gjennomføre evalueringen.

Med bakgrunn i evalueringsrapporten og erfaringene med programmet, ble avtalepartene enige om enkelte justeringer i forhold til programmets satsingsområder og administrasjon.

Hovedmålet med å øke verdiskapingen i reindrifften slik at det kommer reieneier til gode, videreføres. I tillegg videreføres programmets delmål:

- Å bidra til at reieneier gis muligheter til å øke sin inntjening gjennom å ta ansvaret for en større del av verdiskapingen selv.

- Å sikre at tradisjonell kunnskap som gir produktene en høyere verdi i markedet kommer til anvendelse.
- Å revitalisere tradisjonelle bearbeidingsformer av bl.a. matprodukter og å presentere disse for markedet.
- Å legge til rette for at større volum av reinprodukter av høy kvalitet når markeder med høy betalingsvillighet.

Med bakgrunn i målet om å øke inntjeningen av den enkelte rein, innføres et nytt delmål:

- Å bidra til å øke inntjeningen av den enkelte rein ved bruk av reinsens biprodukter.

Ved at det er kvinnene som i hovedsak står for bruk av reinsens biprodukter til bl.a. duodjiproduksjon, vil et slikt delmål bidra til økt oppmerksomhet omkring reindriftskvinnene og deres deltagelse for økt verdiskaping i reindriften.

Selv om markedssituasjonen for reinkjøtt har bedret seg de siste årene, påvirkes reinkjøttbransjen av mange ulike forhold som gir ulike utfordringer og muligheter for økt verdiskaping. Fortsatt er det sentralt å videreutvikle samarbeidet mellom sentrale aktører innenfor produksjon, slakting og omsetning av reinkjøtt. En koordinering av slaktingen er sentralt for å utnytte slaktekapasiteten og sikre markedet en forutsigbarhet på levering av reinprodukter. I tillegg er det viktig med fortsatt markedsbasert produktutvikling, og at det blir etablert en standardisering i forhold til nedskjæring og pakking av reinkjøtt som tilfredsstillende markeds krav og behov. Dette betinger både videreutvikling av kompetanse, samt satsinger for å få bygd opp og tilpasset nedskjærings- og videreforedlingsanlegg slik at de tilfredsstillende dagens krav til rasjonelle løsninger og trygg mat. Videre kan det være hensiktsmessig at reinkjøttbransjen utvikler en konkurransestrategi.

Hensikten med en konkurransestrategi er å få avklart hvordan produsentene best kan lykkes med å nå frem med sine produkter. Det er en utfordring å skape en helhet og et samspill i verdikjeden som en samlet bransje. Reinkjøttbransjen er uansett avhengig av en viss volumproduksjon, samtidig som det ikke skaper hindringer for småskala-produksjonen. Gjennom en felles strategi og økt samarbeid i verdikjeden for reinkjøtt, vil man kunne få et mer effektivt arbeid i forhold til å styrke bl.a. markedskanaler, produktutvikling og salg. I den forbindelse vil det være sentralt å utarbeide en strategi som er i samsvar med den samiske reindriften og kulturen. Dette vil også kunne påvirke prisnivået for reinkjøtt positivt.

I forhold til evalueringsrapporten trekkes særlig frem behovet for en videreutvikling av de videreforedlingsanleggene som er etablert. I dag fungerer flere av disse som nedskjæringsanlegg, uten at anleggene benyttes i vesentlig grad til bearbeiding av produktene for økt verdiskaping. Videre understrekes behovet for økt vektlegging av markedskompetanse og markedsarbeid for å lykkes med å nå målene for programmet. Nyetablerte bedrifter og bedrifter under videreutvikling bør gjennomføre grundige markedsanalyser i forhold til de markedene de ønsker å etablere seg i, og hvilke produkter som etterspørres. Dette er avgjørende kunnskap for å lykkes.

Når det gjelder administrasjonen av ordninger, viser evalueringsrapporten til at det er behov for en bedre oppfølging fra Innovasjon Norge overfor styringsgruppen. I den forbindelse er det sentralt at styringsgruppen benyttes i forbindelse med utarbeidelse av programmets strategier og handlingsplaner.

Med bakgrunn i de nevnte forhold, har Landbruks- og matdepartementet bedt i eget oppdrag til Innovasjon Norge om å utarbeide en revidert strategi for programmet samt en handlingsplan for 2008. Utarbeidelsen skal skje i samarbeid med styringsgruppen.

4.6 Grenseoverskridende reindrift mellom Norge og Sverige

Konvensjon av 9. februar 1972 mellom Norge og Sverige om reinbeite opphørte å gjelde 1. mai 2005. Stortinget vedtok 17. juni 2005 endringer i lov 9. juni 1972 om reinbeite mellom Norge og Sverige som innebærer at forvaltningssystemet i henhold til 1972-konvensjonen videreføres på norsk side. Svenske samebyer er dermed i hovedsak gitt tilgang til de samme områder og på samme vilkår som under 1972-konvensjonens gyldighetstid. På svensk side har man inntatt det standpunkt at Lappekodisillen alene skal regulere den grenseoverskridende reindriften og at noen ytterligere særskilt lovgivning ikke er nødvendig. Dette innebærer at rettsstilstanden for den grenseoverskridende reindriften, inntil en ny konvensjon måtte foreligge, er forskjellig i de to land. Det vises for øvrig til Ot. prp. nr. 75 (2004-2005).

Forhandlingene med Sverige om en ny reinbeitekonvensjon ble tatt opp igjen i desember 2005 etter at de to land var blitt enige om et nytt felles mandat for videre forhandlinger. Fastsettelse av mandat og oppnevning av ny norsk forhandlingsdelegasjon fant sted ved kongelig resolusjon 4.

november 2005. Forhandlingsprosessen har vært tidkrevende, men kan forventes slutført i løpet av sommeren 2008. En ny konvensjon vil likevel tidligst kunne tre i kraft høsten 2009.

4.7 Tap av rein grunnet rovvilt

Det er mange årsaker til at rein tapes. De viktigste er ugunstige vær- og beiteforhold, rovvilt, sykdom, ulykke og tyveri. Rovvilt står imidlertid for en betydelig andel av de totale tapene. Hovedårsaken til at reindriffts næringen er spesielt utsatt for rovvilttap, er at rein er det eneste beitedyret som finner sin næring i utmark hele året. Dette innebærer at driftsformen i seg selv gir en økt tapsrisiko, og det gjør reindriffts næringen spesielt sårbar ved en økning i rovviltstammene. Tapet i reindrifften skjer hovedsakelig i forbindelse med kalving og på vinteren. Det finnes få tapsforebyggende tiltak som er effektive for reindrifften. Tiltak som benyttes er for eksempel kalving i gjerde, føring, ekstraordinært tilsyn og flytting til rovviltfrie områder. Tiltakene er både arbeids- og kostnadskrevende, og de kommer ofte i konflikt med reindriffts tradisjonelle driftsmåter. Det er derfor viktig at fremtidens rovviltforvaltning også legger til rette for å opprettholde en bærekraftig reindrifft basert på næringens tradisjonelle driftsmåter.

Våren 2004 behandlet Stortinget St.meld. nr. 15 (2003-2004) Rovvilt i norsk natur. Det ble da innført et nytt forvaltningsregime som innebar etablering av forvaltningsregioner og regionale rovviltnemnder. Det ble videre fastsatt nasjonale bestandsmål for hver enkelt art, som ble fordelt mellom de ulike forvaltningsregionene. Det er også et mål å minimalisere konflikten mellom rovvilt og bufehold og reindrifft. For hver av de åtte rovviltregionene er det utarbeidet egne forvaltningsplaner. Målene for regionen skal nås gjennom arealdifferensiering innenfor regionen, det vil si at arealene deles inn i henholdsvis prioriterte rovviltområder og prioriterte beiteområder. Gjennom arealdifferensieringen er det mulig å ta hensyn til både kalvingsområder for rein og de mest verdifulle beiteområdene for bufe. Forvaltningsplanene har så langt som mulig søkt å oppnå Stortingets mål om en differensiert forvaltning ved å skille rovvilt og beitedyr. I reindrifftsområdene har man prioritert rein fremfor rovvilt hovedsakelig i kalvingsområdene. I disse områdene er det generelt en lavere terskel for uttak av rovvilt enn i de prioriterte rovviltområdene. I de senere årene har jervebestanden i flere regioner ligget over det fastsatte bestandsmålet. Likeledes har det vært en

økning i tap av beitedyr til jerv, men fra 2006 til 2007 gikk tapet av sau til jerv ned. Ordinær lisensfelling av jerv er krevende, og lisensfelling har i flere regioner foreløpig hatt lavere effektivitet enn ønskelig. Ekstraordinær felling/hiuttak av jerv ble derfor gjennomført våren 2006 og 2007. Innenfor rammene av gjeldende norsk rovviltpolitikk vil regjeringen legge til rette for uttak av jerv i de områder hvor den ordinære lisensfelling ikke bidrar til å redusere jervebestanden mot bestandsmålene. Videre skal rovvilt som utgjør en potensiell skade for beitedyr i områder hvor beitedyr er prioritert, raskt kunne tas ut gjennom kvotejakt, lisensfelling eller ved ekstraordinære uttak. En forutsetning for slik felling er at det ikke finnes andre tilfredsstillende løsninger, og at slik felling ikke er skadelig for bestandens overlevelse. Videre har satsing på forebyggende og konflikt-dempende tiltak har økt vesentlig de siste årene, og regjeringen ønsker å styrke dette arbeidet.

Tap grunnet fredet rovvilt har vært økende i hele reindrifften, og situasjonen er i enkelte regioner bekymringsfull. Store tap til rovvilt går utover produksjonen i næringen. Konsekvensene er blant annet at slaktekvantumet blir redusert fordi det ikke er mulig å foreta et systematisk utvalg og optimalisere kjønns- og alderssammensetning på samme måte som tidligere. Den store differansen mellom omsøkt og erstattet rovvilttap har økt konfliktnivået. Derfor er det et stort behov for å øke innsatsen på å dokumentere tap. Samtidig er det et behov for å klarlegge nærmere de regionale/områdevise forskjeller i tapsårsak. I motsetning til deler av Finnmark er det i Nord-Trøndelag, Nordland og Troms ikke et problem med overbeite. Til tross for dette er det store tap som går utover produksjonen i næringen. Det vil i løpet av 2008 bli igangsatt omfattende studier for å dokumentere produksjonen og tapene i disse områdene.

5 Nærmere om Reindrifftsavtalen 2008/2009

5.1 Avtaleperiode

Den reindrifftsavtalen som nå er fremforhandlet vil tre i kraft 1. juli 2008 og gjelde fram til 30. juni 2009. Årets forhandlinger om avtalens økonomiske ramme og fordelingen av den, gjelder budsjettåret 2009. Bevilgningene innarbeides i statsbudsjettet på ordinær måte gjennom St.prp. nr. 1 (2008-2009) *Landbruks- og matdepartementet*. Stortingsproposisjonen om reindrifftsavtalen fremmes som tidligere for behandling i vårsesjonen.

5.2 Priser

Fram til og med Reindriftsavtalen 2001/2002 definerte man en målpris for reinkjøtt. Målprisen var ikke en maksimalpris, men en pris som avtalepartene mente var mulig å oppnå i markedet under de aktuelle markedsforhold. Importvernet for reinkjøtt var koblet til reindriftsavtalens målprissystem ved at målprisen var styrende for utløsning av administrativ tollnedsettelse, og størrelsen på tollsatsene ved slik nedsettelse. Under forhandlingene om Reindriftsavtalen 2002/2003 ble imidlertid avtalepartene enige om å oppheve målprisen for reinkjøtt fra og med dette avtaleåret. Dette innebærer fri prisdannelse for reinkjøtt innenfor den beskyttelse importvernet gir. Denne ordningen er videreført for Reindriftsavtalen 2008/2009. Det vises til nærmere omtale av importordninger under punkt 5.7.

5.3 Utviklings- og investeringstiltak

Det ble for avtaleperioden 2007/2008 gitt en ordinær bevilgning til Reindriftens Utviklingsfond (RUF) på 39,8 mill. kr.. For avtaleåret 2008/2009 foreslås en reduksjon av bevilgningen på 3,9 mill. kr. til 35,9 mill. kr..

Partene er enige om å avsette 4,5 mill. kr. til forskning og veiledning. Dette er tilsvarende bevilgning som for avtaleperioden 2007/2008. Midlene fordeles av et eget forskningsstyre oppnevnt av avtalepartene. I forkant av styrets behandling av søknadene, skal søknadene som tidligere kvalitetsvurderes av Norges forskningsråd. Styret utlyser forskningsoppdrag etter behov. Av avsetningen er 0,5 mill. kr. øremerket til en kartlegging av reindriftkvinnenes tradisjonelle kunnskaper. Hensikten med kartleggingsarbeidet skal være å se på muligheter for bruk av denne kunnskapen til blant annet bedriftsetablering og opplæring/utdanning innen reindrift. Utvikling av kunnskap og verdiskaping skal stå sentralt.

Det har de senere år vært avsatt midler fra RUF til Samisk utviklingsfond (SUF) for å støtte opp under kombinasjonsnæringer hvor reindrift inngår. Formålet med overføringen fra RUF til SUF er å øke den reelle verdiskapingen i tilknytning til reindriftsnæringen. Midlene skal primært brukes til støtte og utvikling av binæringer i reindriften. Overføringen er som tidligere år satt til 2,0 mill. kr..

I Forskrift om tilskudd til konfliktforebyggende tiltak i forholdet mellom reindrift og jordbruk, er administrasjonen og avgjørelsesmyndigheten lagt til Innovasjon Norge, avd Troms, og med Landbruks- og matdepartementet som klageinstans.

Avtalepartene ble enige om en bevilgning på 1,4 mill. kr. til konfliktforebyggende tiltak. Dette er tilsvarende bevilgning som i Reindriftsavtalen 2007/2008.

Partene ble enige om å sette av 7,7 mill. kr. over RUF til verdiskapingsprogrammet for reindriften. Bevilgningen dekker også kostnader til administrasjon av ordningen i Innovasjon Norge, og innebærer et uendret aktivitetsnivå. For nærmere omtale av avtalepartenes føringer for programmet vises det til kapittel 4.5.

I henhold til ny reindriftslov kan lederne av siidaandelene i en siida ved enstemmighet bestemme at det skal etableres en ny siidaandel i siidaen. Det skal under vurderingen av om det skal opprettes en siidaandel, tas hensyn til bl.a. at etableringen ikke truer grunnlaget for økologisk, økonomisk og kulturell bærekraft i siidaen. Melding om etablering av siidaandelen skal sendes områdestyret for godkjenning. Områdestyret kan bl.a. nekte etablering dersom reintallet i siidaen kommer under 250 rein per siidaandel. I tillegg må reintallet holdes innenfor det som er bestemt for siidaen gjennom Reindriftsstyrets godkjenning. Dersom det ikke er fastsatt et øvre reintall for siidaen gjennom godkjente bruksregler, må siidaen vente med å opprette nye siidaandeler. Når det gjelder avvikling av siidaandeler, er det i den nye loven innarbeidet særskilte regler.

Med bakgrunn i de nevnte endringer i ny reindriftslov er avtalepartene enige om at ordningen med innløsning av siidaandeler vil gjelde frem til det enkelte distrikt har fått godkjent sine bruksregler. Dette innebærer at dagens ordning videreføres for de distriktene som ikke har fått godkjent sine bruksregler i løpet av avtaleåret 2008/2009. Det er ikke øremerket en egen avsetning til dette formålet i Reindriftsavtalen 2008/2009, men ordningen finansieres over RUFs ordinære ramme.

Det er viktig å fortsette arbeidet med å fremme likestilling i reindriftsnæringen. Dette arbeidet må settes i et mer langsiktig perspektiv, og det må arbeides kontinuerlig med målrettede tiltak. De øremerkede kvinnerettede midler gir muligheter for et slikt arbeid. Av den grunn opprettholdes de kvinnerettede midlene på 1,0 million kroner. Midlene skal brukes i henhold til strategiplanen og retningslinjene som ble vedtatt av RUF-styret i 2005.

Partene er enige om en videreføring av fagbrevordningen med en avsetning på 2,0 mill. kr.. Reindriftsforvaltningen utbetaler bevilgningen på grunnlag av oversendt årsrapport og revisorgodkjent regnskap for siste driftsår, samt budsjett og planer for 2008/2009. Kontingentinntekter og eventuelle tilskudd/refusjoner/ inntekter fra

andre institusjoner/departement skal spesifiseres både i regnskap og budsjett. Som et ledd i arbeidet med å styrke kvinnes stilling i reindriften, er partene enige om at opplæringskontoret viderefører prioriteringen av kvinner både blant kommende lærlinger og instruktører.

Det har de senere år blitt brukt betydelige midler på markedsføringstiltak. I siste reindrifftsavtale ble det avsatt 2,0 mill. kr. Markedsføringen har gitt resultater, og markeds situasjonen er i dag god. Imidlertid ser avtalepartene det som viktig å opprettholde markedsføringen av reinkjøtt, og har avsatt 2,0 mill. kr. i Reindrifftsavtalen 2008/2009. Hvilke tiltak som skal prioriteres, må vurderes ut i fra den til enhver tid gjeldende markeds situasjon. I den forbindelse forutsettes det at det etablerte Kontaktforumet for reinkjøttomsetning vil være en sentral aktør i forhold til å foreslå prioriterte tiltak. Reindrifftsforvaltningen Alta disponerer og koordinerer bruken av markedsføringsmidlene.

Reindriften står overfor betydelige utfordringer i arbeidet med å sikre reindriften arealer, og avtalepartene er enige om at dette arbeidet må forsterkes og prioriteres. Av den grunn er avtalepartene enige om en videreføring av gjeldende ordning med en bevilgning på 0,5 mill. kr. som relateres til distriktenes arbeid med arealforvaltning.

Reindrifftsforvaltningen har på vegne av reindriffts næringen inngått en avtale om pramming av rein med firmaet Seaworks AS i Harstad. Avtaleperioden er fra 1.1.04 - 1.1.09, med opsjon for 2 år. Døgnprisen reguleres hvert år i henhold til avtalen. Kostnadene har som følge av dette økt i avtaleperioden. Reindrifftsforvaltningen i Vest-Finnmark administrerer prammingen med landgangsfartøyer i dag.

I forbindelse med forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2008/2009, ble det etablert en arbeidsgruppe bestående av representanter fra Reindrifftsforvaltningen og reindriften som har i oppdrag å komme med forslag til hvordan man sikrer fremtidig pramming etter at avtalen med Seaworks utløper. Konkret skal arbeidsgruppen utarbeide et forslag til fremtidig administrering og finansiering av pramming av rein. Det er et mål at forslaget innebærer en reduksjon av dagens totale kostnader til pramming av rein, herunder administrative kostnader og kostnader knyttet til selve prammingen. I tillegg skal arbeidsgruppen vurdere og foreslå ordningens geografiske virkeområde. Forslaget fra arbeidsgruppen legges frem for avtalepartene i forkant av forskriftsmøtet våren 2008.

Samiske barnehager får i dag et særskilt tilskudd fra Sametinget. Formålet med dette tilskuddet er å sørge for et samisk innhold i barnehager

som også innebærer reindriffts faglige elementer. Sametinget har forvaltet det særskilte tilskuddet siden 2002. I tillegg har barnehager der det er barn av siidaandelsinnehavere, fått tilskudd over reindrifftsavtalen. Dette har vært en positiv ordning. I en situasjon hvor det er behov for å styrke det finansielle handlingsrommet på RUF, samt at Sametinget også gir tilskudd for å sørge for et samisk innhold i barnehagene, ble imidlertid avtalepartene enige om at tilskudd til barnehager over RUF avvikles fra og med 2009. Dette innebærer at det ikke er avsatt midler til barnehagetilskudd over Reindrifftsavtalen 2008/2009.

Foruten nevnte ordninger kan fondets midler nyttes til:

- kjøp av livdyr,
- utdanningsstipend,
- gjeterhytter og øvrige reindriffts anlegg, herunder gjerder og slakteanlegg,
- støtte ved omfattende tap av rein i ulykker,
- refusjon av dokumenterte utgifter til deltagelse på kurs og lignende for reindrifftsutøvere,
- støtte til tiltak for reindriffts næringen som følge av klimaskapte endringer,
- tidligpensjon,
- markedsfremmende tiltak,
- sikring av reindriffts beiterett, herunder støtte i forbindelse med distriktenes arbeid med sikring av reindriffts arealer,
- andre praktiske tiltak innenfor reindriften, herunder transport av rein,
- gjennomføring av strukturtiltak i distrikter med behov for tiltak for reinnstilling og ressursutnyttelse,
- andre faglige tiltak til fremme for reindriften, herunder veiledning, kursvirksomhet, beitegranskning, planlegging og avltiltak, utvikling av binæringer og til formål av generell kulturell betydning for reindriffts samene,
- tilrettelegging og deltagelse på kompetansegivende kurs/etterutdanning,

For øvrig foreslås det ompostert 4 mill.kr. fra kap. 1147 post 71 til kap 1151 post 51 Reindriffts utviklingsfond. Av disse er 2 mill. kr. knyttet til finansiering av den 4. verdenskongressen for reindrifftsfolk i 2009. Verdenskongressen for reindrifftsfolk arrangeres hvert fjerde år for over 20 forskjellige urfolk som er tilknyttet reindriften. Kongressen ble sist arrangert i Jakutsk i 2005. NRL har sagt seg villig til å arrangere den fjerde verdenskongressen i Kautokeino i 2009. De øvrige 2 mill. kr. som foreslås omdisponert, skal gå til å dekke utgifter i forbindelse med at norske reinbeitedistrikter er blitt forhindret fra å utnytte vinterbeiter i Sverige.

Der hvor annet ikke er bestemt av avtalepartene, skal de øremerkede bevilgningene som ikke er blitt benyttet innen avtaleårets slutt, tilbakeføres som frie midler til fondet.

Reindriftens utviklingsfond sitt styre har bl.a. som oppgave å vedta et budsjett ut i fra den finansielle situasjonen på fondet. Styret skal så langt som mulig fordele de frie midlene slik at det er finansielt grunnlag for å gjennomføre de ordninger som sorterer under fondet.

5.4 Kostnadssenkende og direkte tilskudd

Det ble for avtaleåret 2007/2008 bevilget 49,2 mill. kr. etter vedtatt budsjett til ulike kostnadssenkende tilskudd, kapittel 1151 post 75. For avtaleperioden 2008/2009 foreslås bevilgningen til kostnadssenkende og direkte tilskudd økt med 3,9 mill. kr. til 53,1 mill. kr.

Bevilgningen er beregnet å dekke kostnadene ved ordningene som gjelder slaktesesongen 2008/2009. Nedenfor følger en omtale av fordelingen på underpostene for kommende avtaleperiode, samt en omtale av endringer i ordningene.

Det avsettes 8,5 mill. kr. til ordningen med distriktstilskudd. Dette er tilsvarende avsetning som i Reindriftsavtalen 2007/2008. Satsen til administrasjon, planlegging og ressursforvaltning til reinbeitedistriktene, herunder Trollheimen, ytes med et fast grunnbeløp på 20.000 kroner per distrikt. Ved en sammenslåing av distrikter økes grunnbeløpet i forhold til antall distrikter som blir sammenslått, avgrenset til to år etter sammenslåingen.

Gjeldende regelverk og satsene i avtalen for 2007/2008 videreføres.

For at tilskudd til distrikter skal kunne innvilges, må det i distriktet utøves en reindrift som er i samsvar med de til enhver tid gjeldende lover og forskrifter for næringen, herunder pålagte tellinger og bestemmelser knyttet til oppfølging av lovlig fattede vedtak om høyeste reintall.

For at tilskudd til siidaandeler og tamreinlag skal kunne innvilges, må følgende vilkår være oppfylt:

- En avgiftspliktig inntekt fra salg av kjøtt fra rein i siidaandelens/siidaandelsinnehaverens merke på minimum 50.000 kroner eksklusiv merverdiavgift i 2008.
- Siidaandelen må ha under 600 rein eventuelt under fastsatt høyeste reintall, per 31. mars 2009. Avgang av rein som overstiger disse grensene ved siste pålagte telling i driftsåret 2008/2009, må dokumenteres og godkjennes av reindriftsagronomen. Det kan gjøres unntak fra

grensen på 600 rein dersom følgende krav er oppfylt:

- i. Det er fastsatt et øvre reintall per distrikt og distriktet samlet holder seg innenfor dette reintallet, eller
 - ii. Det er inngått en bindende avtale mellom Reindriftsforvaltningen og samtlige siidaandelsinnehavere i distriktet om en reduksjonsplan for en tilpassing av reintallet innen fastsatt frist. En slik avtale skal utarbeides i henhold til Reindriftssjefens retningslinjer, eller
 - iii. Det er utarbeidet og godkjent bruksregler i henhold til reindriftsloven kapittel 7.
- Siidaandelsinnehaveren må ikke motta alderspensjon etter folketrykdslovens regler per 31.mars 2009. For felles siidaandel og/eller siidaandel som er berettiget til ektefelle tillegg, gjelder dette yngste ektefelle.
 - Siidaandelen/tamreinlaget må utøve en reindrift som er i samsvar med de til enhver tid gjeldende lover og forskrifter for næringen, herunder pålagte tellinger og bestemmelser knyttet til oppfølging av lovlig fattede vedtak om høyeste reintall.

Det gjøres følgende avsetninger til tilskudd til siidaandeler og tamreinlag:

Det avsettes 20,5 mill. kr. til ordningen med produksjonspremie mot 19,0 mill. kr. i avtalen for 2007/2008. Siidaandelsinnehaverens produksjonspremie beregnes med 25% av avgiftspliktig salg av kjøtt og andre avgiftspliktige næringsinntekter fra rein tilhørende alle reieneierne i siidaandelen. Ved salg av livdyr beregnes det produksjonspremie bare i de tilfeller hvor kjøperen oppfylder vilkårene for å kunne innvilges livdyrlån etter Forskrift for Reindriftens Utviklingsfond. Avgiftsfrie inntekter, samt annet salg av livdyr inngår ikke som grunnlag for beregningen av produksjonspremien. Det utbetales ikke produksjonspremie for avgiftspliktig inntekt som overstiger 400.000 kroner per siidaandel og 1.000.000 kroner per tamreinlag.

Produksjonspremien utbetales til siidaandelsinnehaveren. Siidaandelsinnehaveren har ansvaret for å oversende næringsoppgavene fra reieneierne som er registrert under siidaen innen fastsatt frist. For tamreinlagene vil årsregnskapene danne grunnlaget for beregningen av produksjonspremien.

Det avsettes 6,6 mill. kr. til ordningen med kalveslaktetilskudd mot 5,2 mill. kr. i avtalen for 2007/2008. Satsen for tilskuddet økes fra 180 kroner til 200 kroner per kalv. Kalveslaktetilskuddet beregnes på bakgrunn av slakt i perioden 15.08.08 –

31.12.08 for å stimulere til størst mulig høstslaktning.

Det avsettes 6,3 mill. kr. til ordningen med tidligslaktetilskudd mot 5,0 mill. kr. i avtalen for 2007/2008. Det geografiske virkeområdet for tidligslaktetilskudd utvides til å gjelde for samtlige av de samiske reinbeiteområdene. Tidligslaktetilskuddet beregnes på bakgrunn av slakt i perioden 15.08.08 – 31.12.08. Det åpnes for at slakteuttaket kan gjennomføres både på sommerbeitene og på høstbeitene. Satsen for tidligslaktetilskuddet i Troms og Finnmark settes til 7 kroner per kg for rein som tas ut for slakt på sommerbeitene og før brunst, og 4 kroner per kg etter brunst. For de øvrige områder settes satsen til 4 kr per kg for hele perioden.

Det avsettes 6,3 mill. kr. til ordningen med driftstilskudd mot 6,2 mill. kr. i avtalen for 2007/2008. Satsen for driftstilskuddet videreføres med 10.000 kroner per siidaandel for samtlige reinbeiteområder.

I de siidaandeler der kvinner står som enkeltinnehavere og/eller siidaandelsinnehaveren er under 30 år per 1.1.2009, utbetales det et driftstilskudd på 25.000 kroner.

Ordningen med tilskudd ved overdragelse av siidaandel til ungdom under 30 år videreføres med 30.000 kroner per siidaandel. Tilskuddet gis de tre første årene etter overdragelsen. Etablerte midlertidige enheter i forbindelse med generasjonsovergang, omfattes ikke av ordningen.

Ny reindrifftslov sidestiller ektefeller og samboere. For å følge dette opp som et ledd i en kvinne- og familiepolitikk er avtalepartene enige om at ektefelletillegget utvides til å gjelde siidaandeler der begge ektefeller eller samboere driver aktiv reindrift. Foruten denne endringen videreføres satsene og regelverket i fra Reindrifftsavtalen 2007/2008. Det avsettes 2,9 mill. kr. til ordningen med ektefelletillegg mot 2,8 mill. kr. i avtalen for 2006/2007.

Det avsettes 2,0 mill. kr. til tilskudd for frakt av slakteskrotter fra slakteanlegg til fryseanlegg mot 2,5 mill. kr. i Reindrifftsavtalen 2007/2008. Tilskuddet skal bidra til utjevning av pris på reinkjøtt til reineiere i ulike reinbeitedistrikt og tamreinlag, samt bidra til utjevning av fraktkostnader til marked.

5.5 Velferdsordninger

Bevilgningen til folketrygdordningen opprettholdes med 1,2 mill. kr. for kommende avtaleperiode. Ordningen innebærer at den enkelte reineier skal

betale en avgift til Folketrygden som tilsvarer avgiften for lønsmottakere. Differansen mellom denne avgiften og avgiften for private næringsdrivende blir da finansiert over reindrifftsavtalen. Bevilgningen beregnes ut fra pensjonsgivende inntekt i næringen, og midlene overføres sentralt til Folketrygden.

Bevilgningen til sykepengeordningen videreføres uendret med 0,6 mill. kr. i avtaleperioden 2008/2009. Den kollektive innbetalingen over reindrifftsavtalen til sykepengeordningen dekker tilleggspremien for økte sykepenger - fra 65% til 100% av inntektsgrunnlaget for sykdom utover 16 dager. Også fødselspenger dekkes med 100% av inntektsgrunnlaget. Bevilgningen beregnes ut fra samlet næringsinntekt for de reineiere som inngår i ordningen. Midlene overføres sentralt til Folketrygden.

Ordningen med tidligpensjon videreføres. Ordningen finansieres over Reindrifftsens utviklingsfond, jfr. pkt 5.3.

Særskilt tilskudd for leid hjelp ved svangerskap videreføres. Tilskuddet skal bidra til å styrke reindrifftskvinnenes stilling. Tilskudd for leid hjelp ved svangerskap forvaltes av Reindrifftsforvaltningen og finansieres over Reindrifftsens utviklingsfond.

Over organisasjonstilskuddet er det øremerket 200.000 kroner til organisering og drift av HMS tiltak for reindriffts-næringen, jfr. pkt 5.6. Tildelingen forutsetter en egenandel på 10 % fra brukerne av tjenesten. NRL skal årlig rapportere i forhold til bruken av midlene.

5.6 Organisasjonstilskudd

Bevilgningen til organisasjonstilskudd videreføres med 6,2 mill. kr., herunder 200.000 kroner til HMS tiltak i reindrifften, samt 100.000 kroner til møtevirksomhet i Kontaktforumet for reinkjøttomsetning.

Når det gjelder møter i Kontaktutvalget for reinkjøttomsetning, er partene enig om at formålet med dette utvalget er å etablere en arena hvor samtlige aktører i verdikjeden kan møtes for å drøfte og informere om den til en hver tid gjeldende slakte- og markeds-situasjonen for reinkjøtt, samt for å utarbeide markedsstrategier. Videre skal utvalget foreslå prioriteringer av tiltak i forhold til markedsføringen av reinkjøtt.

Når NRL får sitt organisasjonstilskudd over statsbudsjettet, stiller det en rekke krav til rapportering, og til oppfølging av andre krav som blir gitt av Staten. Videre forutsettes det at NRL organiserer sitt arbeid slik at organisasjonen kan delta aktivt i prosesser av sentral betydning for reindrift

ten. Tilskuddet utbetales kvartalsvis på grunnlag av oversendt årsrapport og revisorgodkjent regnskap for siste driftsår, samt budsjett og planer for 2009. Kontingentinntekter og eventuelle tilskudd/refusjoner/inntekter fra andre offentlige institusjoner skal spesifiseres både i regnskap og budsjett. Når det gjelder Kontaktforumets arbeid, skal NRL rapportere særskilt i forhold til dette arbeidet, herunder planer for 2009.

5.7 Importordninger

Det tollbaserte importvernet skal, innenfor de rammer som Norges forpliktelser i henhold til WTO-avtalen setter, praktiseres på en måte som sikrer reindrifftsnaeringen et rimelig vern mot konkurrerende import. Etter samråd med Reindrifftsens importutvalg, kan Landbruks- og matdepartementet ved Statens landbruksforvaltning fastsette kvoter for reinkjøtt og/eller levende rein for slakting som kan importeres med redusert toll.

Ved fastsettelse av importbestemmelsene for reinkjøtt har Landbruks- og matdepartementet lagt til grunn at tollsatsene innenfor importkvotene i perioden 01.07.07 – 30.06.08 skal fastsettes slik at importprisen inkl. toll utgjør minimum 65 kroner per kg for helt slakt. Denne ordningen med en minstepris på 65 kr per kg vil bli videreført for perioden 01.07.08 – 30.06.09.

Markedet for omsetning av reinkjøtt har de siste årene vært svært godt. Samtidig har reintallet på landsbasis økt. Siden vinteren 2003 er det ikke importert reinkjøtt til redusert toll. Hovedårsaken til dette har vært behovet for stimulering til økt slakting og omsetning av innenlandsprodusert reinkjøtt. På bakgrunn av dette, besluttet Statens landbruksforvaltning etter samråd med Reindrifftsens importutvalg, å ikke legge ut noen importkvote med redusert toll for reinkjøtt og levende rein til slakting, verken høsten 2007 eller våren 2008.

5.8 Regelverk

Regelverket for Reindrifftsens Utviklingsfond og ordningene under punkt 5.4, fastsettes av Landbruks- og matdepartementet i samråd med Norske Reindrifftsamers Landsforbund. Det forutsettes at fastsettelsen finner sted senest 1. juli 2008. Regelverket blir publisert i et eget forskriftshefte som trykkes i et hefte både med norsk og samisk tekst. Videre blir regelverket lagt ut på Reindrifftsforvaltningens internettside, samt utsendt til samtlige siddaandelsinnehavere.

6 Sluttprotokoll fra reindrifftsavtaleforhandlingene

6.1 Radioaktivitetstiltak i reindrifften

Kompensasjonsordningene som Staten iverksatte overfor reindrifften for å redusere de negative virkningene av reaktorulykken i Tsjernobyl, har nå virket i vel 20 år. Hovedmålsettingen med ordningen har vært å sørge for at reindrifften ikke blir økonomisk skadelidende på grunn av Tsjernobyl-ulykken. Reindrifften er særlig sårbar ved radioaktivt nedfall på grunn av reinens høye inntak av lav. Videre skjer næringsinntaket hovedsakelig på frie beiter, noe som gjør det vanskelig å kontrollere forinntaket.

I etterkant av Tsjernobylulykken i 1986 førte nedbørsmønsteret over Norge til at reinbeiteområdene sør for Saltfjellet fikk et betydelig nedfall av radioaktivt cesium (^{134}Cs og ^{137}Cs), med gjennomsnittskonsentrasjoner i rein på 50 000 becquerel per kilo i de hardest rammede områdene høsten 1986. Store mengder reinkjøtt i de sørlige reinbeiteområdene kunne ikke brukes til menneskemat. Det første året etter Tsjernobyl-ulykken i 1986 fikk reindrifftsnaeringen erstatning for kassert reinkjøtt på totalt kroner 25,9 mill. kr. I løpet av driftsåret 1986/87 ble det utviklet en metode for måling av radioaktivt cesium i levende reinsdyr. Allerede det andre året etter ulykken ble det iverksatt føring og tidlig slakting som tiltak for å unngå å måtte kassere store mengder kjøtt. På tross av dette utgjorde erstatning for kassert reinkjøtt fortsatt en stor andel av radioaktivitetskostnadene frem til 1990. Det har skjedd en naturlig reduksjon i graden av forurensing av beiteene, men fortsatt er det nødvendig med ulike tiltak for å redusere cesiumnivået i reinen slik at man unngår å måtte kassere kjøtt. Det har vært en tilsvarende nedgang i statens utbetalinger til radioaktivitetsordningene siden Tsjernobyl-ulykken, som de siste årene har utgjort ca 3,0 mill. kr. kroner årlig.

Per i dag er situasjonen at radioaktivitetsnivået i rein ikke viser de samme systematiske sesongvariasjoner som da ordningene ble iverksatt. Ordningene som sådan synes dermed ikke like hensiktsmessige i forhold til å oppnå videre reduksjon i radioaktivitet i reinkjøtt. Med dette som utgangspunkt ble avtalepartene i forbindelse med forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2006/2007 enige om å oppnevne en arbeidsgruppe for å foreta en gjennomgang av forholdene omkring radioaktivitetstiltakene i reindrifften. Arbeidsgruppen rapport ble behandlet av avtalepartene i forbindelse med forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2007/2008. I

den forbindelse ble partene bl.a. enige om at konklusjonene fra arbeidsgruppen skulle legges til grunn i forbindelse med utarbeidelse av nytt regelverk. Videre ble man enige om at midler til radioaktivitetstiltak fra og med 2008 bevilges over kapittel 1147 *Reindrifftsforvaltningen*.

I sluttprotokollen fra årets forhandlinger er det bestemt at når det gjelder utforming av regelverket for radioaktivitetstiltak, fastsettes dette etter de samme prosedyrer som forskriftene etter reindrifftsavtalen selv om bevilgningen er tatt ut av reindrifftsavtalens virkemiddelsystem.

6.2 Skatter og avgifter i reindrifften

Sluttprotokollen har en egen protokollførsel fra NRL angående reindrifftens avgifter knyttet til kjøp og bruk av driftsmidler.

NRL fremmet også i forbindelse med forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2008/2009, krav knyttet til avgiftsfritak på kjøp og bruk av driftsmidler i reindrifften. NRLs krav ble avvist av staten med bakgrunn i at skatter og avgifter ikke er et forhandlingstema under de årlige reindrifftsavtaleforhandlingene. På bakgrunn av dette fremmet NRL egen protokolltilførsel hvor NRL viser til at reindrifften oppfatter dagens avgiftsregime som både urimelig og urettferdig. Av protokolltilførselen fremgår det også at NRL forventer at reindrifften behandles som en næring, og at den sidestilles med andre primærnæringer i Norge når det gjelder avgiftsfritak i forbindelse med anskaffelse og bruk av driftskjøretøy.

Vi **HARALD**, Norges Konge,

st a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om reindrifftsavtalen 2008/2009 og om endringer i statsbudsjettet for 2008 m.m. i samsvar med et vedlagt forslag.

7 Endringer i statsbudsjettet 2008

I samsvar med St prp nr 1 (2007-2008) *Landbruks- og matdepartementet* har Stortinget vedtatt bevilgninger over kapittel 1151 med i alt 97,0 mill. kr. Den nye avtalen har tilsvarende bevilgning. Foruten forslag om to omposteringer på totalt 4 mill. kr. fra kapittel 1147 post 71 til kapittel 1151 post 51, vil alle budsjettmessige endringer og omdisponeringer som følge av ny avtale først gis virkning fra kommende budsjettår, dvs. 2009 for dette oppgjøret. Omposteringene er knyttet til finansiering av Den fjerde verdenskongressen for reindrifftsfolk i 2009, samt en sikring av livsgrunnlaget for de reinbeitedistriktene som fortsatt er utestengt fra vinterbeiter i Sverige. Forslaget til budsjett for 2009 med fordeling av reindrifftsavtalens ramme på de ulike postene legges frem for Stortinget i forbindelse med ordinær budsjettbehandling gjennom St prp nr 1 (2008-2009) *Landbruks- og matdepartementet*.

Landbruks- og matdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om reindrifftsavtalen 2008/2009 og om endringer i statsbudsjettet for 2008 m.m.

Forslag
til vedtak om reindrifftsavtalen 2008/2009 og om endringer
i statsbudsjettet for 2008 m.m.

I

I statsbudsjettet for 2008 gjøres følgende endringer:

Utgifter:

Kap.	Post	Formål	Kroner
1147		Reindrifftsforvaltningen	
	71	Omstillingstiltak i Indre Finnmark reduseres med fra kr 9.870.000 til kr 5.870.000.	4.000.000
1151		Til gjennomføring av reindrifftsavtalen	
	51	Tilskudd til Utviklings- og investeringsfondet økes med fra kr 39.800.000 til kr 43.800.000.	4.000.000

II

Stortinget gir Landbruksdepartementet fullmakt til å iverksette tiltak i henhold til den inngåtte reindrifftsavtalen, som er knyttet til bevilgninger i 2009.

Vedlegg 1**Reindrifftsavtale 1. juli 2008 – 30. juni 2009**

I henhold til Hovedavtalen for reindrifftsneringen av 26. februar 1993, har Landbruks- og matdepartementet og Norske Reindrifftsamers Landsforbund inngått følgende reindrifftsavtale for driftsåret 2008/2009, gjeldende fra 1. juli 2008 til 30. juni 2009.

1 Økonomisk ramme**1.1 Bevilgninger over Statsbudsjettet**

Det foreslås at rammen for bevilgningene over Statsbudsjettet for Reindrifftsavtalen 2008/2009 settes til 97,0 mill. kr.. Dette er tilsvarende bevilgning som i Reindrifftsavtalen 2007/2008 etter vedtatt budsjett for 2008.

1.2 Priser

Det fastsettes ikke målpris for reinkjøtt i slaktesesongen 2008/2009.

2 Reindrifftsavtalens bevilgninger følger kalenderåret

Årets forhandlinger om avtalens økonomiske ramme og fordelingen av den gjelder budsjettåret 2009. Bevilgningene innarbeides i statsbudsjettet på ordinær måte gjennom St prp nr 1 (2008-2009) *Landbruks- og matdepartementet*. Stortingsproposisjonen om reindrifftsavtalen fremmes for behandling i Stortinget vårsesjonen 2008. Det forutsettes at Stortinget i sin behandling av proposisjonen gir Landbruks- og matdepartementet fullmakt til å iverksette tiltak i henhold til den inngåtte reindrifftsavtalen, og som er knyttet til bevilgninger i 2009.

3 Utviklings- og investeringstiltak

Bevilgningen til Reindrifftsens Utviklingsfond settes for Reindrifftsavtalen 2008/2009 til 35,9 mill. kr. mot 39,8 mill. kr. i avtalen for 2007/2008.

Fra Reindrifftsens Utviklingsfond gjøres følgende avsetninger:

- 4,5 mill. kr. til forskning og veiledning for 2008, herunder 0,5 mill. kr. til kartlegging og dokumentasjon av reindrifftskvinnenes tradisjonelle kunnskaper,
- 2,0 mill. kr. til Samisk Utviklingsfond for støtte til og utvikling av binæringer i reindrifften,
- 1,4 mill. kr. til konfliktforebyggende tiltak for 2008,
- 7,7 mill. kr. til Verdiskapingsprogrammet for reindrifft,
- 1,0 mill. kr. til kvinnerettede tiltak,
- 2,0 mill. kr. til fagbrevordningen i reindrifften,
- 2,0 mill. kr. til markedstiltak,
- 0,5 mill. kr. til distriktenes arbeid med sikring av reindrifftsarealer.

For øvrig kan fondets midler nyttes til:

- kjøp av livdyr,
- utdanningsstipend,
- gjeterhytter og øvrige reindrifftsanlegg, herunder gjerder og slakteanlegg,
- støtte ved omfattende tap av rein i ulykker,
- innløsning av siidaandeler,
- refusjon av dokumenterte utgifter til deltagelse på kurs og lignende for reindrifftsutøvere,
- støtte til tiltak for reindrifftsneringen som følge av klimaskapte endringer,
- tidligpensjon,
- markedsfremmende tiltak,
- sikring av reindrifftsens beiterett, herunder støtte i forbindelse med distriktenes arbeid med sikring av reindrifftsarealer,
- andre praktiske tiltak innenfor reindrifften, herunder transport av rein,
- gjennomføring av strukturtiltak i distrikter med behov for tiltak for reintallstilpassing og ressursutnyttelse,
- andre faglige tiltak til fremme for reindrifften, herunder veiledning, kursvirksomhet, beitegranskning, planlegging og avlstiltak, utvikling av binæringer og til formål av generell kulturell betydning for reindrifftssamene,
- tilrettelegging og deltagelse på kompetansesigevende kurs/etterutdanning,

4 Kostnadssenkende og direkte tilskudd

Det bevilges 53,1 mill. kr. for avtaleåret 2008/2009 til ulike direkte tilskudd, mot 49,2 mill. kr. i avtalen for 2007/2008.

4.1 Distriktstilskudd

For at tilskudd til distrikter skal kunne innvilges må det i distriktet utøves en reindrift som er i samsvar med de til enhver tid gjeldende lover og forskrifter for næringen, herunder pålagte tellinger og bestemmelser knyttet til oppfølging av lovlig fattede vedtak om høyeste reintall.

Gjeldene regelverket og satsene i avtalen for 2007/2008 videreføres.

Det avsettes 8,5 mill. kr. til ordningen med distriktstilskudd.

4.2 Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag

For at tilskudd til siidaandeler og tamreinlag skal kunne innvilges må følgende vilkår være oppfylt:

- Siidaandelsinnehaveren/siidaandelsinnehaverene/tamreinlaget må ha en avgiftspliktig inntekt fra salg av kjøtt fra rein i siidaandelens/siidaandelsinnehaverens merke på minimum 50.000 kroner eksklusiv merverdiavgift i 2008.
- Siidaandelen må ha under 600 rein eventuelt under fastsatt høyeste reintall, per 31. mars 2008. Avgang av rein som overstiger disse grensene ved siste pålagte telling i driftsåret 2008/2009, må dokumenteres og godkjennes av reindrifftsagronomen. Det kan gjøres unntak fra grensen på 600 rein dersom følgende krav er oppfylt:
 - i. Det er fastsatt et øvre reintall per distrikt og distriktet samlet holder seg innenfor dette reintallet, eller
 - ii. Det er inngått en bindende avtale mellom reindrifftsforvaltningen og samtlige siidaandelsinnehavere i distriktet om en reduksjonsplan for en tilpassing av reintallet innen fastsatt frist. En slik avtale skal utarbeides i henhold til Reindrifftssjefens retningslinjer, eller
 - iii. Det er utarbeidet og godkjent bruksregler i henhold til reindrifftsloven kapittel 7.
- Siidaandelsinnehaveren må ikke motta alderspensjon etter folketrygdslovens regler per 31.mars 2008. For felles siidaandel og/eller siidaandel som er berettiget til ektefelle tillegg, gjelder dette yngste ektefelle.

- Siidaandelen/tamreinlaget må utøve en reindrift som er i samsvar med de til enhver tid gjeldende lover og forskrifter for næringen, herunder pålagte tellinger og bestemmelser knyttet til oppfølging av lovlig fattede vedtak om høyeste reintall.

Det gjøres følgende avsetninger til tilskudd til siidaandeler og tamreinlag:

a) Produksjonspremie:

Siidaandelens produksjonspremie beregnes med 25% av avgiftspliktig salg av kjøtt og andre avgiftspliktige næringsinntekter fra rein tilhørende alle reieneierne i siidaandelen. Ved salg av livdyr beregnes det produksjonspremie bare i de tilfeller hvor kjøperen oppfylder vilkårene for å kunne innvilges livdyrlån etter Forskrift for Reindrifftsens Utviklingsfond. Avgiftsfrie inntekter, samt annet salg av livdyr inngår ikke som grunnlag for beregningen av produksjonspremie.

Det utbetales ikke produksjonspremie for avgiftspliktig inntekt som overstiger 400.000 kroner per siidaandel og 1.000.000 kroner per tamreinlag.

Produksjonspremie utbetales til siidaandelsinnehaveren.

Siidaandelsinnehaveren har ansvaret for å oversende næringsoppgavene fra reieneierne som er registrert under siidaandelen innen fastsatt frist.

For tamreinlagene vil årsregnskapene danne grunnlaget for beregningen av produksjonspremie.

Det avsettes 20,5 mill. kr. til ordningen med produksjonspremie mot 19,0 mill. kr. i avtalen for 2007/2008.

b) Kalveslaktetilskudd:

Satsen for tilskuddet økes fra 180 kroner til 200 kroner per kalv. Kalveslaktetilskuddet beregnes på grunnlag av slakt i perioden 15.08.08 – 31.12.08.

Det avsettes 6,6 mill. kr. til ordningen med kalveslaktetilskudd mot 5,2 mill. kr. i avtalen for 2007/2008.

c) Tidligslaktetilskudd:

Det geografiske virkeområdet for tidligslaktetilskudd utvides til å gjelde for samtlige av de samiske reinbeiteområdene. Tidligslaktetilskuddet beregnes på bakgrunn av slakt i perioden 15.08.08 – 31.12.08. Det åpnes for at slakteuttaket kan gjennomføres både på sommerbeitene og på høstbeitene. Satsen for tidligslaktetilskuddet i Troms og Finnmark settes til 7 kroner per kg for rein som tas ut for

slakt på sommerbeitene og før brunst, og 4 kroner per kg etter brunst. For de øvrige områder settes satsen til 4 kr per kg for hele perioden.

Det avsettes 6,3 mill. kr. til ordningen med tidligslaktetilskudd mot 5,0 mill. kr. i avtalen for 2007/2008.

d) Driftstilskudd:

Driftstilskuddet videreføres. Det utbetales et driftstilskudd med en sats på 10.000 kroner per siidaandel i samtlige reinbeiteområder.

I de siidaandeler kvinner står som enkeltinnhavere og/eller siidaandelsinnehaveren er under 30 år per 1.1.2009, utbetales det et driftstilskudd på 25.000 kroner.

Ordningen med tilskudd ved overdragelse av siidaandel til ungdom under 30 år videreføres med 30.000 kroner per siidaandel. Tilskuddet gis de tre første årene etter overdragelsen. Etablerte midlertidige enheter i forbindelse med generasjonsovergang, omfattes ikke av ordningen.

Det avsettes 6,3 mill. kr. til ordningen med driftstilskudd. Dette er en økning på 0,1 mill. kr. i forhold til Reindrifftsavtalen for 2007/2008.

e) Ektefelle- og samboertillegg:

Ny reindrifftslov sidestiller ektefeller og samboere. For å følge dette opp som et ledd i en kvinne- og familiepolitikk er avtalepartene enige om at ektefelletillegget utvides til å gjelde siidaandeler der begge ektefeller eller samboere driver aktiv reindrift. Foruten denne endringen videreføres satsene og regelverket i fra Reindrifftsavtalen 2007/2008.

Det avsettes 2,9 mill. kr. til ordningen med ektefelletillegg mot 2,8 mill. kr. i avtalen for 2007/2008.

4.3 Andre tilskudd

Fraktilskudd:

Gjeldene satser og regelverk videreføres.

Det avsettes 2,0 til ordningen med fraktilskudd for frakt av slakteskrotter fra slakteanlegg til fryseanlegg mot 2,5 mill. kr. i avtalen for 2007/2008.

5 Velferdsordninger

Det bevilges 1,8 mill. kr. til velferdsordningene i reindrifften utenom tidligpensjonsordningen.

5.1 Tidligpensjon i reindrifften

Ordningen med tidligpensjon videreføres. Ordningen finansieres over Reindrifftens Utviklingsfond, jfr. pkt. 3 foran.

5.2 Medlemsavgift til Folketrygden

Reindrifftsutøverne skal betale avgift til Folketrygden etter samme sats som lønsmottakere. Til dekning av avgift til folketrygdfondet, tilsvarende differansen til selvstendig næringsdrivende, avsettes 1,2 mill. kr.oner.

5.3 Sykepengeordningen

Til gjennomføring av refusjonsordningen for tilleggspremie til Folketrygden for økning av sykepenger til 100% av pensjonsgivende inntekt fra dag 17 avsettes 0,6 mill. kr..

6 Organisasjonstilskudd

Bevilgningen til organisasjonstilskudd videreføres med 6,2 mill. kr., herunder 200.000 kroner til HMS tiltak i reindrifften, samt 100.000 kroner til møtevirksomhet i Kontaktforumet for reinkjøttomsetning.

Tilskudd utbetales kvartalsvis på grunnlag av oversendt årsrapport og revisorgodkjent regnskap for siste driftsår, samt budsjett og planer for 2009. Kontingentinntekter og eventuelle tilskudd/refusjoner/inntekter fra andre institusjoner/departementer skal spesifiseres både i regnskap og budsjett. Når det gjelder Kontaktforumets arbeid, skal NRL rapportere særskilt i forhold til dette arbeidet, herunder planer for 2009.

7 Importordninger

Det tollbaserte importvernet skal, innenfor de rammer som Norges forpliktelser i henhold til WTO-avtalen setter, praktiseres på en måte som sikrer reindrifftsnaeringen et rimelig vern mot konkurrerende import. Etter samråd med Reindrifftens importutvalg kan Landbruks- og matdepartementet ved Statens landbruksforvaltning fastsette kvoter for reinkjøtt og/eller levende rein for slakting som kan importeres med redusert toll.

8 Regelverk

Regelverket for Reindrifftens Utviklingsfond og ordningene under punkt 4, fastsettes av Landbruks- og matdepartementet i samråd med Norske Reindrifftsamers Landsforbund.

Oslo, 6. mars 2008

Nils Henrik Sara

Almar Sagelvmo

Vedlegg 2**Sluttprotokoll fra reindrifftsavtaleforhandlingene 2008**

Fra Norske Reindrifftsamers Landsforbund (NRL) har følgende deltatt:

Forhandlingsutvalg
Nils Henrik Sara (leder)
Inge Even Danielsen
Mariann Wollmann Magga

Sakkyndig/rådgiver Per Mathis Oskal
Nils Mathis M Sara
Gaute Helland
Sekretærer
Per M. Sara

Fra Staten har følgende deltatt:

Forhandlingsutvalg
Almar Sagelvmo (leder)
Ellen Inga O Hætta
Marit Myklevold

Sakkyndig/rådgiver
Stig Gøran Hagen (Reindrifftsforvaltningen)
Tone F Seppola (Reindrifftsforvaltningen)
Mikkel Ailo Gaup (Reindrifftsforvaltningen)
Johan Ingvald Hætta (Reindrifftsforvaltningen)
Jan Abrahamsen (Miljøverndepartementet)

Observatør
Brita Oskal Eira (Sametinget)

Sekretær
Morten Floor

Forhandlingsutvalgene er enige om en reindrifftsavtale for 2008/2009, gjeldende fra 1. juli 2008 til 30. juni 2009. Avtaletekstene er gjennomgått og undertegnet. Det er inngått følgende protokoller:

1. Tiltak som følger av radioaktiv forurensning
 - a) Det er avsatt 3,0 mill. kr. over kapittel 1147 til finansiering av kostnader vedrørende radioaktivitet i reinkjøtt i 2008.
 - b) Selv om bevilgningen til tiltak som følge av radioaktiv forurensning er tatt ut av reindrifftsavtalens virkemiddelsystem, er avtalepartene enige om at regleverket for radioaktivitetstiltak i slaktesesongen 2008/2009

fastsettes etter de samme prosedyrer som forskriftene etter reindrifftsavtalen.

Oslo, 6. mars 2008

Nils Henrik Sara

Almar Sagelvmo

Undervedlegg 1**Protokolltilførsel fra NRL**

Reindrifftsamer oppfatter dagens avgiftsregime som gjelder for reindrifftsneringen svært urimelig og urettferdig. Dette gjelder særlig engangsavgifter, drivstoffavgift og merverdiavgift som næringen må betale for ved kjøp og bruk av ATV, terrenggående motorsykel og snøscootere som benyttes i næringen. NRL har derfor i forbindelse med reindrifftsforhandlingene i 2006, 2007 og 2008 tatt opp avgiftsspørsmålet.

NRL har ikke fått forståelse for den urimelige avgiftshåndtering fra landets myndighet, og oppfatter derfor at reindrifften ikke blir tatt på alvor og ikke anses som fullverdig næring, til tross for at Statens tilbud til ny reindrifftsavtale 2008/2009 nettopp understreker næringsaspektet.

Den samiske reindrifftsform er basert på reinens naturlige vandringer mellom sesongbeitene. Reindrifftsutøverens arbeidsplass er der reinen befinner seg. Dette er områder som for det meste ligger i såkalte villmarksområder. For å kunne utøve reindrifft langt fra allfarvei, er reineierne avhengige av å transportere utstyr som er nødvendig i reindrifften. ATV, terrenggående motorsykel og snøscooter brukes også i arbeidet med reinen.

NRL forventer at reindrifftsneringen sidestilles med andre primærnæringer i Norge, slik at reindrifftsneringen får avgiftsfritak i forbindelse med anskaffelse og bruk av driftkjøretøy (snøscootere, ATV og terrenggående motorsyklar) som brukes i næringen.

Vedlegg 3**Fordeling av avtalen ramme (mill. kr.)**

Tabell 3.1 Fordeling av avtalens ramme på de ulike postene (mill. kr.)

Post	Benevnelse	Avtalen 2007/2008	Forslag til avtalen for 2008/2009	Differanse 2007/ 2008 og 2008/2009
51	Reindrifftsens utviklingsfond	39,8	35,9	- 3,9
72	Organisasjonstilskudd	6,2	6,2	-
75	Direkte tilskudd	49,2	53,1	3,9
79	Velferdsordninger	1,8	1,8	-
Sum		97,0	97,0	-

Tabell 3.2 Spesifikasjon av post 51: Utviklings- og investeringstiltak (mill. kr.)

Benevnelse	Avtalen 2007/2008	Avtalen 2008/2009
Ikke øremerkede midler ¹	18,7	14,8
Kvinnerettede tiltak	1,0	1,0
Forskning og utvikling	4,5	4,5
Samisk utviklingsfond	2,0	2,0
Konfliktforebyggende tiltak	1,4	1,4
Verdiskapingsprogrammet for rein	7,7	7,7
Fagbrevordningen	2,0	2,0
Markedstiltak	2,0	2,0
Sikring av reindrifftsens arealer	0,5	0,5
Sum	39,8	35,9

¹ Ikke øremerkede midler skal dekke kostnadene til de ordninger som ligger på RUF, og som avtalepartene ikke har gitt en øremerket bevilgning.

Tabell 3.3 Spesifikasjon av post 75: Kostnadssenkende og direkte tilskudd (mill. kr.)

Benevnelse	Avtalen 2007/2008	Avtalen 2008/2009
Distriktstilskudd	8,5	8,5
Produksjonspremie	19,0	20,5
Kalveslaktetilskudd	5,2	6,6
Tidligslaktetilskudd	5,0	6,3
Driftstilskudd	6,2	6,3
Ektefelletilskudd	2,8	2,9
Frakttilskudd	2,5	2,0
Sum	49,2	53,1